

РЕШЕНИЕ

№ 246

гр. С., 20.10.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – С., ПЪРВИ ВЪЗЗИВЕН ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ,
в публично заседание на двадесет и шести септември през две хиляди
двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Петър Хр. Маргаритов

Членове: Тоничка Д. Кисьова
Росица Н. Кокудева

при участието на секретаря Софка М. Димитрова
като разгледа докладваното от Тоничка Д. Кисьова Въззивно гражданско
дело № 20235400500379 по описа за 2023 година

Производството е по реда на чл.258 и сл. от ГПК във вр. с чл.200 от КТ.

С Решение № 11/23.02.2023г., постановено по гр.д.№ 159/2021г. по описа на Районен съд-З. „Родопи Еко Проджекте“ ЕООД, с ЕИК 120550180, със седалище и адрес на управление: гр. З., общ.З., обл. С., ул. „Стефан Стамболов“ № 2 е осъдено на основание чл. 200 КТ да заплати на А. С. Д., с ЕГН *****, с адрес: гр. З., ул. „Г.“ № 29, сумата от 102 656,46 лв., представляваща обезщетение за неимуществени вреди, изразяващи се във физически и психически болки и страдания, претърпени в резултат на трудова злополука настъпила на 05.10.2020 г., ведно със законната лихва върху сумата от 350 000 лв., считано от датата на увреждането - 05.10.2020г. до 16.08.2021 г., както и законната лихва върху присъдената сума от 102 656,46 лв., считано от 17.08.2021 до окончателното ѝ плащане. Отхвърлен е иска за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди за разликата над сумата от 102 656,46 лв. до пълния предявен размер от 350 000 лв., като погасен, чрез плащане в хода на процеса. Осъдено е „Родопи Еко Проджекте“ ЕООД, с ЕИК 120550180, със седалище и адрес на управление: гр. З., общ.З., обл. С., ул. „Стефан Стамболов“ № 2 на основание чл. 200 КТ да заплаща на А. С. Д., с ЕГН *****, с адрес: гр. З., ул. „Г.“ № 29, сумата от по 192 047 лева, представляваща обезщетение за бъдещи имуществени вреди за изработване на миоелектрична протеза, дължима на всеки 4 години, считано от датата на завеждане на исковата молба – 15.07.2021г., до настъпване на законна причина за прекратяване или изменение на размера на задължението и не по-късно от 15.07.2057г. (дата на последен падеж), възлизаща на глобално обезщетение за периода 15.07.2021г. –

15.07.2057г. в общ размер на сумата от 1 920 470 лева, ведно със законната лихва върху сумата от 68 136 лв., считано от датата на завеждане на исковата молба 15.07.2021 г. до 23.11.2022 г., както и законната лихва върху сумата от 192 047 лева, начислена от 24.11.2022 г. до окончателното ѝ плащане, а за следващите плащания от по 192 047 лева – считано от датата на падежа на всяко от тях (15.07.), през всеки четири години до изплащане на задължението. Осъдено е „Родопи Еко Проджектс“ ЕООД, ЕИК 120550180, със седалище и адрес на управление: гр. З., общ. З., обл. С., ул. „Стефан Стамболов“ № 2 на основание чл. 78, ал. 1 ГПК, вр. чл. 38, ал. 2 ЗАдв. да заплати на адвокат С.Ц.Д., ЕГН *****, вписан в АК-С., сумата в размер на **74 107,05 лева** адвокатско възнаграждение. Осъдено е на основание чл. 78, ал. 6 ГПК, „Родопи Еко Проджектс“ ЕООД, ЕИК 120550180, със седалище и адрес на управление: гр. З., общ.З., обл. С., ул. „Стефан Стамболов“ № 2, да заплати в полза на бюджета на съдебната власт по сметка на РС-З. сумата от **90 818,80 лв.** държавна такса (14 000 лв. – ДТ върху иска за неимуществени вреди и 76 818,80 лв. – ДТ за иска върху бъдещи имуществени вреди), както и сумата от 1239 лв. – разноски за възнаграждения за СМЕ от 13.12.21 г., СПхЕ от 08.02.22г., СМЕ от 22.07.2022 г. и СМЕ от 15.11.22 г., изплатени от бюджета на съда.

Решението е обжалвано в срок с въззивна жалба с вх.№ 489/17.03.2023г. от „Родопи Еко Проджектс“ ЕООД, с ЕИК 120550180, чрез пълномощника му адв.С.К. с оплаквания за неправилност. Излагат се доводи, че размерът на присъденото обезщетение за неимуществени вреди в общ размер на 355 000 лева е прекомерно завишен, като съдът е нарушил разпоредбата на чл.52 от ЗЗД и разясненията дадени в ППВС №4/64г., съгласно които понятието справедливост не е абстрактно, а е свързано с преценка на редица обективно съществуващи обстоятелства, които трябва да се вземат предвид при определяне на размера на обезщетението, като вида и характерът на увреждането, болките и страданията, понесени от увреденото лице, както и всички неудобства -емоционални, физически, психически и такива от битово естество, които ги съпътстват,обществено-икономическите условия към момента на настъпване на злополуката и характера и тежестта на причинените вреди, техния интензитет и продължителност на проявление и всички конкретни обстоятелства, които имат значение за репарирание на вредите. Счита, че обезщетението за неимуществени вреди следва да бъде определено в размер на 140 000 лева и при приложение на чл.200, ал.4 от ГПК, след извършеното плащане на застрахователното обезщетение по задължителна застраховка на работниците и служителите за риска „Трудова злополука“ от застрахователя ЗАД „Алианц България“ в размер на 247 343,54 лева причинените неимуществени вреди са заплатени на пострадалия. Посочването в мотивите към решението на всички обстоятелства, които обуславят неимуществените вреди и значението на същите за определяне на размера на обезщетението, дава възможност да се извърши проверка за начина на формиране на волята на съда и за правилността на постановеното от него решение и е средство за защита на правата и интересите на страните производството, доколкото обезщетението трябва да съответства на действително претърпените вреди и не може да бъде източник на неоснователно обогатяване, в който смисъл е Решение № 252 от 7.03.2018 г. на ВКС по гр. д. № 60225/2016 г., IV г.о.

Първоинстанционният съд е приел, че във връзка е травмите, настъпили при трудовата злополука на ищеца е извършено оперативно лечение - ампутация на конквасирания десен горен крайник на нивото над лакътната става, като е пролежал два дни в интензивен сектор, а общо 8 дни в болничното заведение, след което и е проведено 180 дни амбулаторно лечение. След ампутацията са извършвани хирургични обработки - превръзки на ампутационния чукан до зарастването му, като на определен етап (12-16 ден) са извадени конците. Според вещото лице по СМЕ твърдените от ищеца болки, страдания и дискомфорт са били значителни, силни, мощни, особено в остриите периоди на травматичното заболяване, като всяка манипулация, обработка на раната и чукана са водели до засилването им. Вещото лице по съдебнопсихиатричната експертиза е констатирало, че към момента на инцидента, ищецът се е намирал в остра, шокова реакция, провокирана от травмата (смазване на дясната му ръка) с проявите на травматичен шок, който се дължи на болковия синдром и бързата загуба на кръв. Експертът е констатирал и невротичните-депресивни оплаквания - тревожност, напрегнатост, нарушаване на съня, съпроводени с емоционална лабилност и потиснато настроение, ниска самооценка и чувство за безполезност, отчаяние и страх да бъдещето. Посочил е, че ищецът страда от посттравматично стресово разстройство. В мотивите на решението си съдът е взел предвид „бурните инфлационни процеси и икономическото състояние, както в региона, където ищецът живее, така и в национален мащаб“, като е приел, че в конкретния случай справедливо обезщетение за претърпените неимуществени вреди в размер на 355 000 лева, поради което с оглед заплатените от ответното дружество 5000 лв., искът за сума от 350 000 лв. е изцяло основателен и посочената сума ще подпомогне ищеца при преодоляване на тежките последствия от злополуката, дискомфорта от липса на дясна ръка и пълната невъзможност да си служи с нея. Твърди се, че по делото липсват доказателства за бурни инфлационни процеси в страната. Постановеното решение противоречи и на съдебната практика относно присъдения размер на обезщетението за неимуществени вреди. Освен обезщетението за неимуществени вреди районният съд е присъдил и обезщетение имуществени вреди в размер на 192 047 лв., дължими на всеки 4 години, считано от датата на завеждане на исковата молба - 15.07.2021 г. като е приел, че поставяне на миоелектрична протеза ще възстанови в максимална степен движенията и функциите на дясната ръка. При положение, че протезата, ще изпълнява почти всички функции на ампутираната дясна ръка, то ищеца няма да търпи дискомфорт, като при липса на протеза. Първоначално ищецът е предявил иск за бъдещи имуществени вреди за изработване на миоелектрична протеза, с главница на всяко плащане от по 68 136 лв., дължими на всеки четири години до настъпване на законна причина за прекратяване или промяна на размера на задължението или глобално обезщетение в общ размер на сумата 681 360 лева, като този размер е определен въз основа на представена оферта в няколко варианта от лаборатория, която предлага такива протези. В съдебно заседание от 23.11.2022г. ищецът е направил увеличение на предявения иск за имуществени вреди на основание чл.214, ал.1 ГПК и съдът го е допуснал, като искът се счита предявен за периода 15.07.2021г. - 15.07.2057г. с главница на всяко плащане от по 192 047 лева, дължими на всеки четири години, считано от датата на завеждане на исковата

молба в съда до настъпване на законна причина за прекратяване или промяна на размера на задължението или глобално обезщетение за посочения период в размер на 1 920 470 лева, ведно със законна лихва върху първото задължение от 192 047 лева, считано от датата на завеждане на исковата молба в съда (15.07.2021г) до изплащане на задължението, а за следващите плащания - считано от датата на изискуемостта (15.07.) през всеки 4 години до изплащане на задължението. Съдът е уважил изцяло предявеният иск за имуществени вреди като е присъдил сумата от по 192 047 лева за за изработване на миоелектрична протеза, дължима на всеки четири години считано от датата на завеждане на исковата молба - 15.07.2021г до настъпване на законна причина за прекратяване или промяна на размера на задължението и не по-късно от 15.07.2057г (дата на последен падеж) или глобално обезщетение за периода 15.07.2021г.- 15.07.2057г. в общ размер на сумата от 1 920 470 лева, ведно със законната лихва върху сумата от 68136 лева, считано от датата на завеждане на исковата молба 15.07.2021г до 23.11.2022г.(датата на допуснатото увеличение на иска), както и законната лихва върху сумата от 192 047 лева, начислена от 24.11.2022г до окончателното и плащания. Твърди се, че доводите на първоинстанционния съд относно посочване на падежи на задължението за обезщетяване на вредите, състоящи се в разходи за протезиране са неоснователни. Съдебната практика приема, че настъпването на тези вреди на всеки четири години са сигурно събитие, а задължението на работодателя е изискуемо и забавено от момента на извършване на разходите, като в тежест на ищеца е да докаже извършването на тези разходи, в който смисъл е Решение № 263 от 7.10.2013 г. на ВКС по гр. д. № 2790/2013 г., IVг. о. Всички имуществени вреди подлежат на обезщетяване, ако се докаже, че са в причинна връзка с увреждането, включително и бъдещи вреди и пропуснати ползи, но само доколкото е сигурно, че такива действително са настъпили, или непременно ще се осъществят, като настъпването на вредите, съответно неизбежността от настъпването им, се доказва от увреждения. На репарация подлежат действително изразходваните средства, с които имуществената сфера на пострадалия е реално намаляла. Сочи се, че по делото не са ангажирани доказателства относно действително извършени разходи от увреждения за някакъв вид протеза. Определяне размера на обезщетението за имуществени вреди става с оглед размера на причинените вреди към момента на настъпването на същите, а не към момента на предявяване на иска или към момента на решаване на спора. В проведеното на 21.10.2021г съдебно заседание са представени и приети доказателства относно изплащането на ищеца по задължителна застраховка на работниците и служителите за риска „Трудова злополука“ сума в размер на 247 343,54 лева от застрахователя ЗАД „Алианц България“. Ищецът се е явявал във всички съдебни заседания по делото и съдът има преки впечатления от това, че до приключване на делото пред първата инстанция (23.11.2022г) на него не му е поставена никаква протеза, като липсват и твърдения в тази насока. В продължение на повече от една година след получаване на тази сума ищецът не е предприел действия по закупуване на каквато и да било протеза и по делото не са представени доказателства за това. Независимо от заключението на вещото лице д-р М.М., предвид на обстоятелството, че ищеца не е закупил миоелектрична протеза до приключването на делото пред първата инстанция не е сигурно, че такава може да бъде поставена на същия и тя да функционира,

съобразно описанието в офертата. Към настоящия момент съществува едно изразено предположение от страна на вещото лице, че теоретично е възможно да бъде поставена такава протеза и тя да функционира. Не са представени доказателства, установяващи закупуване на протеза, което не е поради липса на средства у ищеца, а по някакви други причини. Съдът е присъдил обезщетение за имуществени вреди по цената на най-скъпата предлагана протеза без да са ангажирани от ищеца доказателства относно нейното поставяне и възможността да извършва с нея определени движения. За да има право на обезщетение за имуществени вреди ищецът следва да е претърпял такива и да докаже настъпването им. Обезщетението трябва да съответства на действително претърпените вреди и не може да бъде източник на неоснователно обогатяване, в който смисъл е Решение № 252 от 7.03.2018 г. на ВКС по гр. д. № 60225/2016 г., IVг. о. След като от ищеца не се доказва претърпяна имуществена вреда, нито към завеждане на иска, нито към датата на приключване на делото, то претенцията му е неоснователна, поради липса на настъпил падеж. В този смисъл е съдебната практика на ВКС-Решение № 307 от 1.08.2014 г. по гр. д. № 773/2012 г., IV г. о., ГК, Решение № 658 от 5.01.2010 г. по гр. д. № 1781/2009 г., IVг. о., ГК, Решение № 499 от 30.06.2010 г. по гр. д. № 647/2009 г., IVг. о., ГК,) Определянето на размера на обезщетението за имуществени вреди става с оглед размера на причинените вреди към момента на настъпването на същите, а не към момента на предявяване на иска. Съгласно чл. 73 от Закона хората с увреждания имат право на помощни средства, приспособления, съоръжения и медицински изделия извън обхвата на задължителното здравно осигуряване, определени индивидуално с медицински документ, издаден от лекарските консултативни комисии, ТЕЛК или НЕЛК, въз основа на конкретните им нужди и съгласно спецификация, утвърдена от Националната здравноосигурителна каса. Финансирането и предоставянето на помощните средства, приспособленията, съоръженията и медицинските изделия за хората с увреждания се осъществяват от Националната здравноосигурителна каса въз основа на механизъм и стандарти за качество на помощните средства, приспособленията, съоръженията и медицинските изделия за хората с увреждания, като средствата за това се предоставят от държавния бюджет с трансфер чрез бюджета на Министерството на здравеопазването. В чл. 68 от Правилника за приложение на Закона за хората с увреждания (в сила от 01.07.2022 г.) е регламентирано, че в случаите по чл. 73 от Закона за хората с увреждания помощните средства, приспособленията, съоръженията и медицинските изделия, на които хората с увреждания имат право, се предоставят след индивидуалното им определяне за лицето с медицински документ, издаден от лекарска консултативна комисия, териториална експертна лекарска комисия или Националната експертна лекарска комисия, при съобразяване на медицинските условия, експлоатационните срокове и необходимите медицински документи за предоставянето, посочени в утвърдената от НЗОК спецификация и спецификацията - списък по наредбата по чл. 30а, ал. 4 от Закона за медицинските изделия. В обжалваното решение съдът е приел за неоснователно възражението за недължимост на обезщетението за имуществени вреди с оглед на разпоредбата на чл. 73 от ЗХУ и чл. 68 от ППЗХУ, доколкото в цитираните разпоредби е предвидена правна възможност, но не и задължения за хората с увреждания да се обърнат към НЗОК за

предоставяне за финансиране за помощни средства. Не става ясно въз основа на какви доказателства по делото съдът е преценил, че има заложен установен лимит за плащане от 2260 лв. Дори да се приеме, че по горния ред не може да се покрие изцяло разхода за протеза, няма пречка ищецът да кандидатства и получи средства по реда на ЗХУ и ППЗХУ. Независимо от сумата която би получил по този ред, това означава, че този разход на всеки четири години не е сигурен, а за да бъде присъдено обезщетение за имуществени вреди е необходимо да бъде доказано от ищеца, че е сигурно настъпването им в бъдеще време. Освен това в приетите по делото като доказателства оферти за изработка на миоелектрични протези се сочи, че гаранционния срок на тези протези е четиригодишен, а не експлоатационния им срок. Протезата може да бъде използвана още дълго време след изтичане на гаранционния срок и по тази причина също не е сигурно, че такива разходи за закупуване на протеза ще бъдат извършени в бъдеще точно на 15.07. на всеки четири години, считано от 15.07.2021г. Имуствените вреди се оценяват към момента на увреждането, а по делото не са представени доказателства за извършено плащане за миоелектрична протеза. Съгласно чл. 51, ал. 1 от обезщетение се дължи за всички вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането. Изразът "всички вреди" дава обхват на нормата по отношение на вредите, които са настъпили, както и на тези, които ще настъпят като пряка и непосредствена последица от непозволеното увреждане. Всички имуществени вреди подлежат на обезщетяване, ако се докаже, че са в причинна връзка с увреждането, включително и бъдещи вреди и пропуснати ползи, но само доколкото е сигурно, че такива действително ще се осъществят, като това доказване е в тежест на ищеца, в който смисъл е Решение № 499 от 30.06.2010 г. на ВКС по гр. д. № 647/2009 г., IVг. о.С оглед на това в диспозитива на решението следва да бъде посочено, че заплащането ще бъде извършено след представяне на доказателства за извършения разход.

В жалбата се поддържат оплаквания и за неправилност на решението и в частта му за разноските, с която е ответното дружество осъдено на основание чл.78, ал.1 ГПК, вр. чл.38, ал.2 да заплати на адв.С.Ц.Д. сумата в размер на 74 107,05 лева - адвокатско възнаграждение. Присъдено е адвокатско възнаграждение е върху пълния размер на предявения иск за неимуществени вреди от 350 000 лева, а не върху уважения размер от 102 656,46 лева, като е присъдено адвокатско възнаграждение и върху отхвърлената част от иска. Сочи се, че неправилно цената на иска за имуществени вреди е определен по чл.69, ал.1, т.6 от ГПК, а не по чл.69, ал.1, т.7 от ГПК. Независимо, че искът за заплащане на обезщетение за имуществени вреди е за периодични платежи, то същите не са за определено време, а са за пожизнени платежи. Посоченият от първоинстанционния съд период е от 15.07.2021г - 15.07.2057г., като на последния платеж ищецът ще навърши 73 години. По данни на НСИ средната продължителност на предстоящия живот на населението в Република България през периода 2019 --2021г е 73,6 години, като тази за мъжете е 70,1 години, а за жените е 77,4 години, т.е. искът е предявен и уважен от съда за пожизнени платежи и в този случай размерът на цената на иска е сборът на платежите за три години. Неправилно е решението и в частта, с която ответникът е осъден да заплати на основание чл.78, ал.6 ГПК в полза на бюджета на съдебната власт по сметка на РС 3.

държавна такса в размер на 76 818,80 лева по иска за бъдещи имуществени вреди върху върху сбора от всички платежи, а не върху сбора от тригодишните платежи.

Моли да бъде отменено обжалваното решение в частта му за присъденото обезщетение за неимуществени вреди в резултат на трудова злополука, настъпила на 10.06.2020г в с.Е.Р., участък М. за разликата над 140 000 до 355 000 лева, като в тази част искът бъде отхвърлен; в частта му, с която е осъдено ответното дружество да заплати на ищеца обезщетение за имуществени вреди в размер на 192 047 лева за изработване на миоелектрична протеза, дължима на всеки четири години, считано от датата на завеждане на исковата молба -15.07.2021г до настъпване на законна причина за прекратяване или промяна на размера на задължението и не по-късно от 15.07.2057г. или глобално в общ размер на 1 920 470 лева, ведно със законната лихва върху сумата от 68136 лева, считано от датата на завеждане на исковата молба 15.07.2021г до 23.11.2022г, както и законната лихва върху сумата от 192047 лева, начислена от 24.11.2022г до окончателното и плащания, като искът бъде отхвърлен, поради липса на настъпил падеж за плащане и непредставяне на доказателства за настъпване на вредите - документи за закупена и поставена миоелектрична протеза и поради липса на доказателства по делото, че е сигурно, че такива вреди ще настъпят , както и в частта за разноските , в която част ответното дружество е осъдено да заплати на основание чл.78, ал.1 от ГПК, във вр. с чл.38, ал.2 от ЗАдв. на адв.С.Ц.Д. адвокатско възнаграждение в размер на 74 107,05 лева, като неправилно определено.

В срока по чл.263,ал.1 от ГПК е постъпил отговор на въззивната жалба с вх.№ 696/12.04.2023г. от А. С. Д. чрез пълномощника му адв.С.Д., в който се оспорва същата като неоснователна. Излагат е доводи, че по делото безспорно е установено, че ищецът е работил по трудово правоотношение в ответното дружество и по време на работа е претърпял злополука, която е призната за трудова. Безспорно се, че в резултат на трудовата злополука ищецът е получил изключително тежки физически и психически увреждания, бил е хоспиталиран в Център за спешна медицинска помощ - гр. З., където е прегледан, раните му са първично обработени и е насочен към гр. К., като от там е пренасочен към УМБАЛСМ “Пирогов” - гр. С. поради спешността на състоянието му. Още същия ден поради тежкото му състояние и опасността за живота му от загубата на кръв и счупените ребра според показанията на св. Д.а и Д., е взето решение за ампутация на дясната ръка на ниво над лакът поради некроза на тъкани и кости. От извършените допълнителни прегледи се установява, че ищецът е имал и фрактура на осмо ребро, както и политравматична фрактура на костите на дясната предмишница с голям мекотъканен ефект, с множество разкъсно-контузни рани по лицето и тялото, натъртвания и насинявания. От приетата по делото СМЕ се установява, че “причиненото увреждане на горния крайник е размачкване на предмишницата, което в медицинския термин е „конквасация“ със засягане на меки тъкани и кости, след което се извършва първична обработка и транспортиране в специализирана болница в Пирогов. След обсъждане в лекарска комисия е взето решение за ампутация на крайника - над лакътя в областта на мишницата и такава е извършена. Проведено е лечение 2 дни в интензивен сектор, след което до 8 дни е бил в болничното заведение. Общият период на

възстановяване е 180 дни, за които са издадени болнични листове. След това е извършено освидетелстване от ТЕЛК. Увреждането е дефинитивно, за цял живот, болки и страдания са описани като значително тежки, които са в съответните фази. Вещото лице сочи в съдебно заседание, че ищецът е получил и счупване на 8-мо ребро в ляво, което увреждане само по себе си е причинено по същия механизъм - удар върху твърд, тъп предмет и е в пряко причинно-следствена връзка със злополуката и по смисъла на НК е в състава на чл.130, ал.1 НК като увреждане. Срокът за възстановяване е от 15 до 25 дни. Ищецът е имал „охлузвания и наранявания по лицето, натъртвания по тялото, които са бързо-преходни и зарастват за 10-12 дни при обичаен ход на оздравителните процеси.” Заключение на вещото лице е, че причинените увреждания са в пряка причинна връзка с трудовата злополука от 10.10.2020г. Според експерта в конкретния случай по отношение на загубената ръка не може да се говори за “продължителност на обичайния възстановителен период при настъпилите травматични увреждания”, тъй като те са за цял живот. Търпените болки, страдания и дискомфорт са значителни, мощни, особено в острите периоди на травматичното заболяване, като всяка манипулация, обработка на раната и чукана водят до засилване на болките и страданията, като болките и страданията първите часове до хирургичната обработка, до обезболяването са изключително интензивни и няма как да се облекчат. От заключението на изслушаната СПЕ се установява, че към момента на инцидента Д. се е намирал в остра шокова реакция, провокирана от травмата с проявите на травматичен шок, който се дължи на болковия синдром и бързата загуба на кръв. Острата психотравмена реакция, която е възникнала непосредствено след осмисляне на естеството на инцидента е била с клинична картина на силно безпокойство, напрегнатост, интензивен страх и др. Поради интензивния афективен заряд на преживяната психотравма и невъзможността тя да бъде преработена от А. Д., в следващите дни и часове той разгръща картина на Посттравматично стресово разстройство, чийто клинични прояви са налице и досега. Независимо, че от събитието е изминал период повече от година и половина, се констатира невротични-депресивни оплаквания - тревожност, напрегнатост, нарушаване на съня съпроводени с емоционална лабилност и подтиснато настроение, ниска самооценка и чувство за безполезност, отчаяние и страх за бъдещето. Най-характерен симптом за това разстройство при Д. е настойчивото, повтарящо се припомняне, възпроизвеждане, изживяване на травмата с внезапно оживяване на случилото се, сънища, кошмари, като всички изживявания на болния се концентрират около психотравмения момент. Вещото лице допълва, че психологическите аспекти на ампутацията биват трудно преработвани и много хора преживели ампутация на крайник преминават през процес на скърбене, подобен на този, който се случва при смъртта на близък човек. В заключение на вещото лице сочи, че получените емоционални травми отговарят на такива получени в следствие на трудовата злополука от 05.10.2020г.

Видът и характерът на търпените неимуществени вреди и тяхното проявление се установяват от показанията на свидетелите В.А. Д.а-съпруга на ищеца и Ю. С. Д. негов брат. Твърди се още, че неимуществените вреди от процесната трудова злополука продължават да се проявяват и чрез силно генерализирано възпаление на устната кухина и

венци, разклащане на различни зъби, като причина за това е силния дистрес синдром, който ищецът търпи от процесната трудова злополука, което се установява и от приетата по съдебно-медицинска експертиза от вещо лице специалист по дентална медицина. Според вещото лице установената по делото подвижност на зъби във втора степен може да бъде съпроводена с болки и/или дискомфорт при дъвчене. Установените парадонтални проблеми може да са в резултат на възпалителен процес или хронична травма в следствие на евентуална парафункция на дъвкателния апарат. Стресът и свързаните с него състояния са рисков фактор, който може да доведе до задълбочаване на тежестта на уврежданията. Ищецът търпи проблеми в говора, нарушена дъвкателна функция, нарушена естетика и нарушен социален живот. Вещото лице сочи, че тежкият стрес от преживяната злополука най-вероятно е отключил други процеси като парафункция на дъвкателни апарат, изразяваща се в бруксизъм и бруксомания (неволно скърцане и притискане на зъбите), които процеси са неволеви и неосъзнати, но най-вероятно са се проявили при ищеца. Уврежданията са възникнали от влиянието на комплекс от фактори, които са изцяло и единствено зависими от трудовата злополука -невъзможност за поддържане на пълноценна хигиена поради загуба на водещ десен крайник, силен психоемоционален дистрес синдром, породен от трудовата злополука.Твърди се, че тези вреди неправилно са оценени от първоинстанционния съд. По отношение размерът на присъденото обезщетение за неимуществени вреди , счита че правилно е определен от районния съд., като е съобразен с ППВС № 4/68г. и чл.52 ЗЗД. Съдът е взел предвид характерът на увреждането, начинът на извършването му, обстоятелствата, при които е извършено, допълнителното влошаване състоянието на здравето, причинените морални страдания, осакатявания, загрозявания и пр. ,наличието на опасността за живота му от загубата на кръв и счупените ребра, както и полученото в резултат на трудовата злополука пост-травматично стресово разстройство (тревожно-депресивен синдром), което се проявява и до момента вече над 2 години. Обезщетението за неимуществени вреди е определено от съда, като са съобразени всички установени факти по делото- вида, характера и тежестта на травмите, възрастта на ищеца, продължителността на лечебния процес, интензитета на болките и претърпените неудобства, психо-емоционалното му състояние след травмата, както и съответната икономическа обстановка в страната. Според съдебната практика размерът на обезщетението за неимуществени вреди се определя към различен момент в зависимост от вида и характера на вредите и от това, как е предявен искът. Първият момент, към който размерът на обезщетението може да бъде определен е моментът на извършване на увреждащото въздействие, тъй като от него се отключват всички причинно-следствени процеси. Уврежданията, които са в пряка причинна връзка с осъществено въздействие възникват по-късно във времето, но деецът дължи обезщетение за всички вреди, които ще настъпят. С оглед на всички събрани по делото доказателства правилно районният съд е определил размера на обезщетението за неимуществени вреди от 355 000 лева, поради което въззивната жалба в тази част е неоснователна и моли да бъде оставена без уважение.

Неоснователна е въззивната жалба и в частта ѝ относно присъденото обезщетение за имуществени вреди за изработване на миоелектрична протеза, за периода

15.07.2021г.- 15.07.2057 г., с главница на всяко плащане от по 192 047 лева, дължима на всеки четири години до настъпване на законна причина за прекратяване или промяна на размера на задължението или глобално обезщетение в общ размер на сумата от 1 920 470 лева. Претенцията касае бъдещи имуществени вреди - разходи, които ищецът предстои да направи за изработване и поддръжка на миоелектрична протеза с цел компенсиране на загубените свойства на ампутирания дясна ръка. Съгласно решението на ТЕЛК, ищецът е с пожизнено определени 90% трайно-намалена работоспособност, а възникналите за него увреждания довели до ампутацията на дясна ръка са необратими. От представената оферта от ВИП плюс Медикотехническа лаборатория - гр. С. е видно, че поставянето на надлакътна миоелектрична протеза Ottobock, както и компонентите към нея струва 192 047 лева - вариант III на офертата и експлоатационният срок на протезата е 4 години, когато следва да се постанови нова протеза. Затова доколкото установената трайно-намалена работоспособност е пожизнена, претендираното обезщетение за бъдещи имуществени вреди е установимо, съобразно представените оферти за сумата от 192 047 лева и правилно е присъдино като периодично плащане дължимо на всеки четири години до настъпване на законоустановена причина за неговото изменение или прекратяване. Съгласно Решение № 254 от 2.08.2013 г. на ВКС по гр. д. № 1086/2012 г., IV г. о., ГК, обезщетението за имуществени вреди от трудова злополука може да бъде присъдено както като глобална сума, платима еднократно, така и като суми, дължими при периодично плащане. Когато вредите за бъдеще време са установени, т.е. увреждането е от необратим характер, водещо до несъмнено настъпване на вреди в имуществената сфера на пострадалия, то обезщетението за пропуснати ползи за бъдещ период от време може да бъде присъдено платимо еднократно или периодически до настъпване на промяна в обстоятелствата, водеща до изменение на размера им, прекратяване на плащанията или присъждане на ново обезщетение. По отношение необходимостта и готовността на ищеца за протезиране по делото са представени множество писмени доказателства- Решение на ТЕЛК, Протокол за проведено миоелектрично изследване в Клиника „ВИП плюс“, Протокол за проведено ЕНГ-изследване и миоелектрично измерване в „Александровска болница“, Медицински протокол от ЛКК към „ДКЦ - Света Анна“, Актуализирана оферта на „ВИП плюс“, видно от която експлоатационния срок на протезата е 4 години, като след изтичане на срока е нужно изработване на нова протеза; Оферта от „Алегро“ - Център за протезиране за миоелектрична протеза с посочена цена на медицинското изделие, както и приложена имейл - кореспонденция, видно от която медицинският център уточнява, че експлоатационният срок на изделието се определя в правилника за прилагане на закона за хората с увреждания, Приложение No 2, в което е предвидено, че за протеза на горен крайник експлоатационният срок е 4 години; Оферта от „Оттобок-България“ за миоелектрична протеза с посочена цена на медицинското изделие. Посочените писмени доказателства не са оспорени от ответната страна. Не е оспорено и заключението на вещото лице д-р М. М., който при извършения преглед е установил активните движения в областта на ставите на раменния пояс и възможност за такова протезиране. Неоснователни са твърденията на жалбоподателя, че предвид след като е присъдено обезщетение за заплащане на миоелектрична протеза, то

следва да бъде намалено обезщетението за неимуществени вреди. Вещото лице д-р М. изрично сочи, че никоя протеза не може да възстанови загубата на фините движения и сетивност на човешката ръка. Експертът е обсъдил представените по делото писмени доказателства за наличието на мио-потенциал в чукана на дясната ръка. Отчитайки механизма на травмата, анатомичната структура на ампутиционния чукан, функционалните резултати от активните движения в ставите на раменния пояс, данните от проведените електромиографско и електроневрографско изследване и съобразявайки технологията на миоелектричните протези, е заключил, че са налице условия за поставяне на миоелектрична протеза и за нейните предимства с оглед младата възрастна ищца. Неоснователни са възраженията в жалбата относно експлоатационния срок на протезата, тъй като те са установени от приетите по делото писмени доказателства. Относно въпроса кой вариант на протезиране от всички приложени по делото оферти следва да бъде приложен спрямо ищца, то вещото лице сочи, че най-добрата протеза е тази, с която пациентът се чувства най-добре. Изхождайки от активността на пострадалия, от неговата възраст, от това, че движи рамото напълно, е посочил, че първичното протезиране трябва да започне с такава комплексна протеза, която да му даде възможност за пълна функция в лакътната става и за пълна функция на дланта и пръстите, т.е. за Вариант 3. Останалите варианти не предполагат възможност за миоелектрично задвижване на лакътната става. Колкото и да е свършена една протеза, тя не покрива фината моториката на ръката, познавателната й функция, сетивността като цяло - топло и студено, т.е. възстановяват се основните движения, за да може човек в ежедневието си да няма чак такъв недостиг на функция на ръката. За необходимостта от протезиране следва да се съобрази и становището на вещото лице-психиатър д-р К., според когото поставянето на протезата ще допринесе за подобряване психическото състояние на ищца. Подобно заключение е дал и д-р Д.. Следователно ищецът има необходимостта и отговаря на общите изисквания за поставянето на миоелектрична протеза, която да позволява задвижване в лакътната става, китката и пръстите, поради което настъпването на бъдещи вреди е сигурно а размерът на вредите – установим, поради което същите подлежат на обезщетяване, както правилно е приел районният съд. Неоснователно е оплакването в жалбата, че за да бъде присъдено обезщетение за имуществени вреди, то те тези вреди трябва да са действително заплатени от ищца. Чл. 51 от ЗЗП изрично определя, че обезщетение се дължи за всички вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането. То може да бъде платимо еднократно или периодически. В съдебната практика ВКС сочи при какви предпоставки се присъжда обезщетение за бъдещи вреди - Решение № 153 от 2.06.2011 г. на ВКС по гр. д. № 526/2010 г., IV г. о., ГК, Решение № 263 от 7.10.2013 г. на ВКС по гр. д. № 2790/2013 г., IV г. о., ГК, Решение № 488/7.02.2012 г. по гр. д. № 899/2010 г., IV г. о. и др. Противно на разбирането на въззивника, протезата е необходимост, явяваща се пряка последица от трудовата злополука. Настъпването на вредите, състоящи се в разходи за протезиране на всеки 4 години в бъдеще, съставлява сигурно събитие, а размерът им е установим, тъй като вещите лица са дали оценка на протезирането. Категорично невярна е тезата на въззивника, че вредите (в случая разходите за протезиране) трябва да са действително направени, за да

бъдат репарирани от работодателя, което означава абсолютна невъзможност ищецът да се снабди с функционална протеза на посочената стойност от 192 000лв., която да му достави поне минимално подобрение на условията на живот. Неоснователни са и твърденията, че ищецът не отговаря на изискванията за протезиране. От една страна, не съществува законов ред и установено нормативно задължение за увреденото лице да претендират заплащане на миоелектрична протеза от страна на държавата. Съгласно правната уредба на ЗХУ и правилника за неговото прилагане, както и НАРЕДБА № 10 от 2009 г. за условията, реда, механизма и критериите за заплащане от НЗОК на лекарствени продукти, медицински изделия и на диетични храни за специални медицински цели и на помощни средства, приспособления, съоръжения и медицински изделия за хората с увреждания, договаряне на отстъпки и възстановяване на превишените средства при прилагане на механизъм, гарантиращ предвидимост и устойчивост на бюджета на НЗОК, а към настоящия момент действащата Наредба 7 от 31.03.2021 г. за условията и реда за съставяне на списък на медицинските изделия по чл. 30а от Закона за медицинските изделия и за определяне на стойността до която те се заплащат, здравната каса поема финансирането за изработка на протеза на горен крайник с лимит на плащане до 2260лв. Списъкът е нормативно установен и е публичен на сайта на Здравната каса. Затова необосновано е възражението на въззивника, че не са представени доказателства за списъка.

Неоснователна е жалбата и в частта ѝ относно присъдените разноски за адвокатско възнаграждение. По отношение иска за неимуществени вреди минималното адвокатското възнаграждение съобразно чл. 7, ал. 1, т. 5 от Наредбата при материален интерес от 350 000лв. - 18 650 лева. Доколкото производството се е провело в 7-8 открити съдебни заседания, то присъденото възнаграждение следва да бъде съобразено и с нормата на чл.7, ал. 9 от Наредба № 1/2004г., като за участие в повече от 2 съдебни заседания се присъжда допълнително възнаграждение от 250 лева за всяко отделно заседание, както правилно е направил РС 3.. По отношение иска за бъдещи имуществени вреди за миоелектрична протеза минималното адвокатското възнаграждение съобразно чл. 7, ал. 1, т. 7 от Наредбата при материален интерес от 1 920 470лева по аргумент от чл. 69, ал. 1, т. 6 ГПК възнаграждението е в размер на 53 457.05 лева. Доколкото производството се е провело в 8 открити съдебни заседания, то присъденото възнаграждение следва да бъде съобразено и с нормата на чл.7, ал. 9 от Наредба № 1/2004г., като за участие в повече от 2 съдебни заседания се присъди допълнително възнаграждение от 250 лева за всяко отделно заседание или общо претендираните разноски по реда на чл. 38 ЗА за адвокатско възнаграждение по двата иска е в размер на 74 107, лева, както правилно са присъдени от Районен съд - 3..

При определяне на разноските съдът е съобразил, че извършеното доброволно плащане от страна на третото лице - помагач е извършено в хода на производство, като ответникът е дал повод за неговото завеждане за цялата искова сума, поради което отговорност за разноски следва да бъде пълна по смисъла на чл. 78. ал. 1 ГПК във вр. с чл. 78. ал. 3 ГПК. В този смисъл не следва да се присъждат разноски в полза на ответника при

евентуално частично отхвърляне исковете поради извършеното в хода на процеса плащане.

Неоснователно е оплакването в жалбата, че разноските са неправилно изчислени. Според жалбоподателя разноските следва да са изчислени върху сума от 102 656,46 лв., получена след приспадане на застрахователното обезщетение, а не върху уважената от съда сума по справедливост от 350 000 лева. Ответникът е станал причина за завеждане на исковото производство за цялата уважена от съда сума от 350 000 лева. Плащането от страна на третото лице-помагач е извършено в хода на процеса на 17.08.2021г., което не освобождава ответника от отговорността за разноси. Неоснователно е и оплакването, че разноските по иска за имуществени вреди неправилно са изчислени. Съобразно допуснатото от съда изменение на иска по реда на чл.214,ал.1 от ГПК ответникът не е заявил каквито и да е насрещни възражения, поради което възраженията му във въззивната жалба са преклудирани. Моли да бъде потвърдено първоинстанционното решение в обжалваните части като правилно. Претендира за разноси по реда на чл. 38,ал.2 от Закона за адвокатурата.

Постъпила е в срок и насрещна въззивна жалба с вх.№ 699/12.04.2023г. от А. С. Д. чрез пълномощника му адв.С.Д. срещу Решение № 11/23.02.2023г., постановено по гр.д.№ 159/2021г. по описа на Районен съд-З., в частта му, с която е присъдена законна лихва върху първото обезщетение за имуществени вреди в размер на 68 136 лева за периода от 15.07.2021г. до 23.11.2022г. Поддържат оплаквания за неправилност на решението в обжалваната част, като жалбоподателя счита, че му се дължи лихва върху цялата претендирана главница от 192 047 лева за претендиралия период. Твърди се, че съгласно приетите разрешения в Постановление № 2 от 21 .XII.1981 г., Пленум на ВС вземането от непозволено увреждане е изискуемо от деня на извършването му, когато деецът е известен още тогава, а когато не е известен - от деня на неговото откриване -чл. 114. ал. 3 от ЗЗД. Причинителят на непозволеното увреждане и лицата, които носят отговорност за неговите действия, се смятат в забава и без покана, съгласно чл. 84, ал. 3 ЗЗД. Вземанията за обезщетение за вреди от непозволено увреждане стават изискуеми от деня на увреждането, като законът не разграничава изискуемостта на вземанията за неимуществени вреди от тези за имуществени вреди и не определя различни начални моменти за давностните срокове според характера на вредите. В настоящото производство с оглед характер на деликтна отговорност, то считано от датата на деликта вземанията за всички вреди са станали изискуеми. Това разрешение следва да се отнесе и по отношение бъдещите вреди за изработване на протеза, доколкото те са били сигурни и предвидими с оглед окончателния и необратим характер на причиненото увреждане - ампутация и загуба на дясна ръка. Дори и това а се приеме, че това становище да не е абсолютно, то с предявяване на исковата молба по реда на чл. 124,ал. 2 ГПК е заявено цялото вземане по отношение на тези вреди. Именно най-късно с предявяване на исковата молба и доколкото тя има и характер на покана, то ответникът е бик поканен да заплати стойността на тези вреди. Извършеното от нас изменение на размера на тези искове в последно открито съдебно заседание на 23.11.2022г. няма за последица прекъсване на давността или нова покана относно увеличения размер на

тези вреди, тъй като вземането е било заявено изначално за целия му размер с предявяване на исковата молба, както е прието с ТР № 3/22.04.2019г. по т.д.3/2016г. на ОСГТК на ВКС, според което искът се счита предявен за цялото субективно материално право, респективно за пълния размер на вземането при парични притезания, когато ищецът не е посочил, че предявява иска като частичен. След допуснатото увеличение на иска вземането се счита предявено за целия му размер от момента на предявяване на исковата молба, и следователно от този момент следва да се начисли и дължимата законна лихва като законова последица от предявяване на иска. Като е постановил друго в решението си, Районен съд 3. е постановил незаконосъобразно решение в тази му част. Моли същото да бъде отменено и законната лихва за периода от 15.07.2021 г. - 23.11.2022г. да бъде присъдена върху главницата от 192 047 лева и при условията на евентуалност да им бъде присъдена законна лихва върху главницата от 123 911 лева, като разлика между присъдената главница от 68 136 лева и претендираната от 192 047 лева, и която лихва за претендирания период от 15.07.2021 г. - 23.11.2022г. се равнява на 17 106.60 лева. Претендира за разноси за двете съдебни инстанции, в това число адвокатско възнаграждение по реда на чл. 38 от Закона за адвокатурата.

С Определение № 136/04.07.2023г., постановено по гр.д.№ 159/2021г. по описа на Районен съд-3. е оставена без разглеждане молбата на „Родопи Еко Проджектс“ ЕООД, с ЕИК120550180 по чл.248 от ГПК за изменение на решението в частта му за разноските.

Определението е обжалвано с частна въззивна жалба с вх.№ 1550/01.08.2023г. от „Родопи Еко Проджектс“ ЕООД, с ЕИК120550180, чрез пълномощника им адв.М.О. с оплакване за неправилност. Сочи се, че РС- 3. е приел, че молбата за изменение на решението в частта му за разноските е недопустима, поради непредставяне на списък по чл.80 от ГПК, което според съда е положителна процесуална предпоставка от категорията на абсолютните за надлежно упражняване на правото да се иска изменение на решението в частта за разноските, по аргумент от т.9 на ТР №6 от 06.11.2013г. по тълк. д. №6/2012г. на ОСГТК на ВКС. Твърди се, че съдът неправилно е интерпретирал посоченото ТР. При внимателен и задълбочен прочит на изложените в него съображения става ясно, че представянето на списък по чл.80 ГПК е абсолютна положителна процесуална предпоставка за упражняването на правото на страната в процеса да поиска изменение на решението, в частта му за разноските, присъдени в полза на тази страна, а не на насрещната. Това е така, тъй като списъкът има отношение и значение именно що се отнася до присъждане на разноси в полза на същата страна. В частта му за присъдените разноси в полза на насрещната страна списъкът по чл.80 ГПК няма никакво значение, и затова представянето или непредставянето му не влияе върху произнасянето на съда в тази част на съдебния акт. Целта на списъка е да ограничи спора за разноските единствено до рамките на поисканото от страната, въпреки че не съществува пречка съдът да присъди и разноси извън посочените в списъка, когато такива са извършени. Представянето на списък е предпоставка за разглеждане и уважаване на молбата за изменение само ако става дума за страната, в чиято полза не са присъдени определени разноси, но не и когато се касае за правото на

на срещната страна да възрази срещу присъдените разноски - в този смисъл Определение № 51/18.03.2022 г. по ч. гр. д. № 755/2022 г., I г. о. на ВКС. В този случай страната, която е осъдена да заплати определени разноски, предмет на искането по чл. 248 ГПК, не претендира направени от нея разноски и затова не е задължена да представя списък, за да упражни правото си. Това тълкуване е възприето трайно в практиката на ВКС- Определение № 89 от 02.03.2012 г. по ч.гр.д. № 46/2012 г. на II г.о.; Определение № 162 от 18.07.2017 г. по гр.д. № 3818/2016 г. на I г.о., определение № 219 от 26.06.2018 г. по т.д. № 1875/2017 г. на II т.о., определение № 24 от 10.02.2022 г. по гр.д. № 614/2021 г., определение № 416 от 20.06.2019 г. по ч.т.д. № 1124/2019 г. на II т.о. и др. В настоящия случай, се иска изменение на Решение № 11/23.02.2023г. по гр.д. № 159/2021г. на РС 3. именно в частта за разноските, присъдени в полза на процесуалния представител на ищеца на основание чл.38 ал.2 ГПК. По тази причина ирелевантно е дали ответникът е представил или не списък на разноските по чл.80 ГПК, тъй като се касае за разноски в полза на срещната страна.Ето защо молбата по чл.248 ГПК е допустима, и като я е оставил без разглеждане, РС 3. е приложил неправилно разпоредбата на чл. 80 ГПК, като не е съобразил, че изменението на решението в частта за разноските е иницирано от страната, която е осъдена да ги заплати, а не от страната, в чиято полза са присъдени, и в този случай представянето на списък на разноските по чл. 80 ГПК не е процесуална предпоставка да се иска изменение на решението. Относно основателността на молбата поддържа изложеното във въззивната жалба. Сочи, че при определяне размера на възнаграждението съдът е взел предвид редакцията на Наредба № 1/2004г. след изменението ѝ с ДВ бр.88 от 4 Ноември 2022г., в сила от 08.11.2022г., независимо, че по делото е представен Договор за правна защита и съдействие от 14.11.2022г., процесуалното представителство е започнало с подаване на исковата молба пред съда през юли 2021г. при действието на Наредба № 1/2004г. в редакцията ѝ към тази дата. Именно по действащата към момента на упълномощаване на адвоката наредба следва да бъде определено адвокатското възнаграждение, а не към датата на представяне на ДПЗС едва преди последното 10-то съдебно заседание, както е процедирано в случая. Подготовката на делото, завеждането на иска и явяването в открито съдебно заседание, с изключение на последното от 24.11.2022г., е извършено по време на действие на редакцията на Наредбата до 07.11.2022 г., при която общо дължимото адвокатско възнаграждение възлиза на сумата от 69174,10 лв. Моли определеното адвокатско възнаграждение да бъде намалено на 64 887,05 лева.

В срока по чл.276,ал.1 от ГПК е постъпил отговор на частната жалба от А. С. Д. чрез пълномощника му адв.С.Д., в който се оспорва същата като неоснователна. Излагат се доводи, че правилно районният съд е оставил без разглеждане като недопустимо искането на молителя по реда на чл. 248 ГПК, доколкото не са изпълнени предпоставките на чл. 80 и сл. ГПК във вр. с т. 9 ТР № 6/06.11.2013 г. по тълк. д. № 6/2012 г. ОСГТК на ВКС. Твърди, че споделя изложените в частната жалба доводи, че липсата на списък по чл.80 от ГПК не е процесуална пречка за развитие на производството по чл. 248 ГПК. Според трайната практика на Върховния касационен съд, представянето на списък с разноски е абсолютна процесуална предпоставка за упражняване на искането по чл. 248 ГПК. При липса на

представен списък с разноси евентуално допустимо ще бъде само искането за допълване на акта на съда в частта за разноските, когато съдът изобщо не се е произнесъл по направено искане за разноси, какъвто настоящия случай видно не е. Липсата на списък по чл. 80 ГПК винаги обуславя процесуална недопустимост на молбата по чл.248 ГПК в хипотезата, в която съдът със своя съдебен акт се е произнесъл по исканията на страните за присъждане на разноси за съответното производство. Дори да се приеме, че искането е допустимо, то същото се преклудира до приключване на производството пред съответната инстанция, т.е. до приключване на устните състезания. Видно от протокол от проведено открито съдебно заседание на 23.11,2022г. пред Районен съд З., в хода на устните състезания, ответникът е релевира единствено бланкетно възражение за прекомерност на претендираното адвокатско възнаграждение. Същевременно, видно от представен списък с разноси в същото открито съдебно заседание е заявена воля за присъждане на разноси за адвокатско възнаграждение по реда на чл. 38. ал. 1. т. 3. пред. 2 от Закона за адвокатурата. Направеното възражение по чл. 78. ал. 5 ГПК е неоснователно и недопустимо такова, доколкото в представения списък с разноси се претендира дължимия минимум по Наредба 1/2004г. По същество искането за изменение на решението, в частта за разноските, е неоснователно по изложените във въззивната жалба съображения. Моли частната жалба да бъде оставена без уважение и му бъдат присъдени направените в настоящото производство разноси за адвокатско възнаграждение по реда на чл. 38, ал. 1, т. 3, предп. 2 ЗА.

В съдебно заседание жалбоподателят „Родопи Еко Проджектс“ ЕООД чрез процесуалния си представител адв.М.О. поддържа въззивната и частната въззивна жалба и оспорва насрещната въззивна жалба.

Въззиваемият А. С. Д., лично и чрез пълномощника си адв. С.Д. оспорва въззивната и частната жалби и поддържа подадената насрещна въззивна жалба и отговорите.

С.ският окръжен съд, като взе предвид оплакванията в жалбите, възраженията и отговорите и след преценка на събраните по делото счита, че жалбите са подадени в срок, от надлежни страни, срещу подлежащи на обжалване актове, поради което са процесуално допустими.

Разгледани по същество въззивната жалба е неоснователна, насрещната въззивна жалба е основателна и частната въззивна жалба е основателна, а обжалваното решение, преценено по реда на чл.269 от ГПК е валидно, допустимо и частично неправилно по следните съображения:

З.ският районен съд е бил сезиран от ищеца А. С. Д. с предявен иск с правно основание чл.200 от КТ, с който е претендирал да бъде осъден ответника „Родопи Еко Проджектс“ ЕООД гр.З. да му заплати обезщетение за неимуществени вреди в размер на 50 000 лева (освен вече получени 5000 лева) за претърпени физически и психически болки и страдания от възникнала на 05.10.2020г. трудова злополука, ведно със законната лихва, считано от датата на увреждането-05.0.2020г. до окончателното изплащане на вземането, както и да бъде осъдено ответното дружество да му заплаща обезщетение за бъдещи имуществени вреди по 68 136 лева за изработване на миоелектрична протеза на всеки 4

години, считано от завеждане на делото до настъпване на законна причина за прекратяване или промяна на размера на задължението, ведно със законната лихва върху първото задължение от 60 539 лева, считано от завеждане на иска-15.07.2020г., а за следващите плащания, считано от датата на изискуемостта (15.07.), през всеки 4 години.

С Определение № 163/10.09.2021г., районният съд е конституирал на основание чл.219, ал. 1 ГПК ЗАД „Алианс България“, като трето лице помагач на страната на ответника.

С протоколно определение от 21.10.2021г. по молба на ищеца, съдът на основание чл.214, ал. 1 ГПК е допуснал изменение на предявения иск за бъдещи имуществени вреди за изработване на миоелектрична протеза, който се счита предявен за периода 15.07.2021г.-15.07.2057 г., с главница на всяко плащане от по 68 136 лв., дължима на всеки 4 години до настъпване на законна причина за прекратяване или промяна на размера на обезщетението или глобално обезщетение в общ размер на сумата от 681 360 лв.

С протоколно определение от 23.11.2022г., съдът по писмена молба на ищеца, представена в съдебно заседание, на основание чл. 214, ал. 1 ГПК е допуснал изменение на предявените искове като искът за неимуществени вреди е увеличен от 50 000 лева на 350 000 лева (освен вече получените 5 000 лева), ведно със законната лихва считано от 05.10.2020г. до изплащане на вземането, а искът за бъдещи имуществени вреди е увеличен от 68 136 лева на 192 047 лева за изработване на миоелектрична протеза, дължими на всеки 4 години, считано от датата на завеждане на исковата молба в съда до настъпване на законна причина за прекратяване или изменение на размера на задължението и не по-късно от 15.07.2057 г. (дата на последен падеж), или глобално обезщетение за периода 15.07.2021 г. – 15.07.2057 г. в общ размер на сумата от 1 920 470 лева, ведно със законната лихва върху първото задължение от 192 047 лв., считано от датата на завеждане на исковата молба -15.07.2021 г. до изплащането му, а за следващите плащания – считано от датата на изискуемост (15.07.), през всеки четири години до изплащане на задължението.

От фактическа страна се установява следното:

По делото не е спорно между страните и това е видно от представения Трудов договор № 102/23.11.2010г., че между ищеца А. С. Д. и „Горубсо-З.“АД, гр.З., преобразувано считано от 21.12.2018г. в „Родопи Еко Проджекте“ ЕООД гр.З., е съществувало трудово правоотношение, по силата на което ищецът е заемал длъжността „подземен миньор I степен“. Не е спорно също, че по време на изпълнение на трудовите му задължения на 05.10.2020г., ищецът е претърпял злополука, която с Разпореждане № Ц5104-20-61/09.11.2020г. на ТП на НОИ-С. на основание чл.60,ал.1 от КСО е призната за трудова по чл. 55, ал. 1 КСО. В разпореждането е посочено, че злополуката с А. С. Д., при която е настъпило внезапно увреждане на здравето му е станала през време и във връзка с извършваната работа на 05.10.2020 г., в с. Е.Р., участък „М.“, хор. 465, бл. 11а, кота 506, при пробиване на долни дупки за проширяване на късометражен комин, от страничния парамент внезапно се отслюява скален къс с размери 130/120 см. (д/ш) и дебелина от 20 до 30 см., с приблизително тегло около 1000 – 1200 кг., който притиска дясната ръка на А. Д. към

пробивния чук. Вследствие продължаващите вибрации на пробивния инструмент, дясната ръка на работника е смазана, а по-късно и оперативно ампутирана на ниво предмишница.

Не е спорно между страните, че именно трудовата злополука е довела до настъпване на уврежданията на ищеца, за които претендира обезщетения за неимуществени и имуществени вреди. От Протокол № Ц 5103-20-4/ 05.11.2020г. за резултатите от извършеното разследване на злополуката станала на 05.10.2020г. с А. С. Д., назначената по случая комисия е установила, че причина за злополуката е внезапно отслюяване на голям скален къс, въпреки че работното място е било обезопасено, преди бурене от ищеца и от миньора С.А.. Комисията е установила нарушения, които обаче нямат причинна връзка с възникването на злополуката, а именно, че не е доукрепено с анкери новообразувалото се кръстовище (с 2 метра от кръста) между наклонена минна изработка и под етажна галерия на бл.11а, хор.465, кота 506; не са очукани (окопани) стените и таванът на под етажната галерия на бл.11а, хор.465, кота 506; не е укрепен с надежден крепеж трети орт на кота 506, бл.11, хор.465. Установила е също, че няма лица, допуснали нарушения, които да са в причинно-следствена връзка със злополуката.

Не е спорно също, че след злополуката работодателят е заплатил доброволно на ищеца сумата от 5000 лева.

Не е спорно и обстоятелството, че по Застрахователна полица № 0142/9/20/332/000009 за задължителна застраховка на работниците и служителите за риска „трудова злополука“ със срок от 00.00 часа на 22.02.2020г. до 23,59 часа на 21.02.2021г., с която „Родопи Еко Проджектс“ ЕООД гр.З. е застраховало свои работници и служители по приложен поименен списък, между които под № 24 е и ищецът, за рисковете „смърт от трудова злополука“, „трайна загуба на работоспособност от трудова злополука“ и „временна загуба на работоспособност от трудова злополука“, на ищеца от ЗАД „Алианц България“ гр.С. на 17.08.2021г. е изплатено застрахователно обезщетение в размер на 247 343,54 лева, което се установява и от представената застрахователна полица, поименен списък към нея и писмо с изх.№ 2-101-4101-11053/14.10.2021г., изпратено от ЗАД „Алианц България“ гр.С. до „Родопи Еко Проджектс“ ЕООД гр.З..

От заключението на вещото лице д-р Т. Д. по приетата по делото СМЕ се установява, че на ищеца са причинени следните телесни увреждания: конквасация (смазване) на неуточнена част от дясната предмишница - засягане на меки тъкани и кости, след което е извършена първична обработка и транспортиране в УМБАЛСМ „Н.И.Пирогов“. След обсъждане в лекарска комисия е взето решение за ампутация на крайника - над лакътя в областта на мишницата. Увреждането е дефинитивно-за цял живот, като според вещото лице болките и страданията през първите часове до хирургичната обработка и обезболяването са изключително интензивни и няма как да бъдат облекчени. След започване на хирургичната обработка пациентът е обезболен с поставяне на упойка, което е продължило до изписването му от болницата, т.е. мощно обезболяване в продължение на поне 8 дни. При изслушването му в съдебно заседание вещото лице допълва, че освен дефинитивната загуба на водещата дясна ръка, ищецът е получил и

счупване на 8-мо ребро в ляво, което увреждане само по себе си е причинено по същия механизъм - удар върху твърд, тъп предмет и е в пряко причинно-следствена връзка със злополуката със срок за възстановяване от 15 до 25 дни в лежащо положение. Според експерта, сочените от ищеца охлузвания, наранявания по лицето и натъртвания по тялото, които са бързо-преходни и зарастват за 10-12 дни при обичаен ход на болестта и оздравителните процеси, също могат да възникнат при травматичната ситуация - падане на скален къс и затискане на ръката, включително и в положение, в което е бил паднал на земята. Напълно е възможно уврежданията да са получени така, както е отразено в представените по делото материали, включително и съобразно механизма посочен в Разпореждане № ЦЦ 5104-20-61/09.11.2020 г. на ТП на НОИ-С.. Според вещото лице причинените на ищеца увреждания са в пряка причинна връзка с трудовата злополука от 05.10.2020г.

От заключението на вещото лице д-р А. К. по приетата по делото съдебно-психиатрична експертиза, изготвена след хоспитализиране на ищеца в стационарни условия в ЦПЗ-С. за времето от 12.01.2022 г. до 21.01.2022г., при което експертът е извършил стационарно наблюдение, психиатричен преглед и психологично наблюдения се установява, че към момента на инцидента, ищецът се е намирал в остра шокова реакция, провокирана от травмата /смазване на дясната му ръка/ с проявите на травматичен шок, който се дължи на болковия синдром и бързата загуба на кръв. Според вещото лице острата психотравмена реакция, която е възникнала непосредствено след осмисляне на естеството на инцидента е била с клинична картина на силно безпокойство, напрегнатост, интензивен страх и др. Поради интензивния афективен заряд на преживяната психотравма и невъзможността тя да бъде преработена от пострадалия, в следващите дни и часове той е разгърнал картина на посттравматично стресово разстройство, чийто клинични прояви са налице и досега. Най-характерния симптом за това разстройство, който се наблюдава и при ищеца е настойчивото, повтарящо се припомняне, възпроизвеждане, изживяване на травмата с внезапно оживяване на случилото се, сънища, кошмари, като всички изживявания се концентрират около психотравмения момент. При извършеното стационарно наблюдение вещото лице е констатирало, че въпреки изминалия период от време след настъпване на психотравменото събитие са налице невротични-депресивни оплаквания - тревожност, напрегнатост, нарушаване на съня съпроводени с емоционална лабилност и подтиснато настроение, ниска самооценка и чувство за безполезност, отчаяние и страх за бъдещето. Вещото лице допълва, че психологическите аспекти на ампутацията биват трудно преработвани и много хора преживели ампутация на крайник преминават през процес на скърбене, подобен на този, който се случва при смъртта на близък човек. При изслушване в съдебно заседание, вещото лице посочва, че липсата на изгубения крайник всеки ден по ред причини напомня за си - затруднение в ежедневието, в самообслужването, в себеоценката, в упражняване на някои професии, което е една тежка психотравма, за цял живот. Травматичната ампутация на крайник е опустошително събитие в живота на конкретния пострадад, като свикването с новата ситуация трае значително време, практически цял живот, защото е свързано както с възникналата занижена самооценка, така и с

произтичащите затруднения в ежедневието и поставянето в зависимост от страна на близките, невъзможност за упражняване на редица професии и дейности. В заключение експертът сочи, че ищецът страда от Посттравматично стресово разстройство. Тревожно-депресивен синдром, което заболяване е в пряка причинна връзка с преживяната на 05.10.2020 г. трудова злополука, довела до ампутация на дясната му ръка до ниво на предмишницата. Въпреки адекватно предприетото психологическо лечение, вещото лице заключава, че очакванията за пълноценна интеграция на преди това съществуващото ниво при ищеца, са песимистични.

От представения във въззивната инстанция амбулаторен лист № 87/11.09.2023г. за извършен платен преглед от д-р П.М.-психиатър в УМБАЛ „Александровска болница“ е видно, че на ищеца е поставена диагноза посттравматично стресово разстройство, с обективно състояние-мълчалив, самовглъбен, с оскъдна реч, безинициативен, с мисли за безперспективност, обезверен, чувства се ненужен, в тежест, без планове, минават му мисли, че „не ми се живее така“.Предписано е медикаментозно лечение.

Вещото лице д-р Н.Й. по приетата по делото съдебно-дентална експертиза след проведен на 08.11.2022г. преглед на ищеца е установило извадени 5 зъби, подвижност на налична мостова конструкция, подвижност на 8 зъби в първа и втора степен, патологични пародонтални джобове; гингиварна рецесия на два зъба(отдръпване на венеца), възпалени венци с кървене; множество обтурации (пломби) на зъби с вторични кариеси; тъпа болка при вертикална перкусия(почукване); зъбна плака и зъбен камък. Вещото лице сочи, че установените патологични процеси свидетелстват за наличие на хронични парадонтални проблеми. От приложения по делото амбулаторен лист от проведен на 14.03.2022г. преглед от д-р Г.Х. е установено „генерализирано възпаление в устната кухина, засягащо венци, език и устна лигавица, установена е подвижност в трета степен на два зъба 31 и 41, които са екстрахирани (извадени), както и фрактури на зъби 32,33,42 и 43. От извършения преглед д-р Х. е заключил, че вероятната причина за загубата на зъби е „силен психоемоционален дистрес синдром“. От снетата от вещото лице анамнеза се установява, че три-четири месеца след злополуката ищецът е получил болки в долните резци, започнало кървене от венците, усещал силни болки при хранене и невъзможност да отхапва нормално храна, болка в мускулите на долната челюст, проблеми с говора-поява на фъфлене, нарушена дъвкателна функция. Вещото лице заключава, че в конкретния случай са налице комплекс от фактори, които вероятно са обусловили настъпването на констатираните патологични процеси, а именно: невъзможност за поддържане на пълноценна устна хигиена, поради загуба на горен десен крайник, силен психоемоционален дистрес синдром по повод трудовата злополука и евентуална парафункция на дъвкателния апарат. Вещото лице не може да посочи психоемоционалния дистрес синдром като самостоятелен и водещ фактор, довел до описаните в заключението увреждания. При изслушване в съдебно заседание на 23.11.2022г. вещото лице допълва относно определянето на давността за развитието на констатирани при извършения преглед процеси, че може само да се предполага, тъй като за пръв път преглежда пациента и няма никакви данни за статуса му от преди, поради което не може

категорично да отговори до каква степен стресът от трудовата злополука е ускорил тяхното развитие.

От показанията на свидетелката В.А. Д.а-съпруга на ищеца, се установява, че от своя позната в болницата в З. разбрала, че съпругът ѝ е пострадал при злополука. След това бил откаран в болницата в К., а от там в болница „Пирогов“ в С.. По телефона съпругът ѝ първо ѝ казал, че много го боли, а след това, че вече не си чувства ръката. Вечерта от баща му, който го придружавал разбрала, че ръката му ще бъде ампутирана, но имало опасност за живота му, поради голяма кръвозагуба. Тъй като малката им дъщеря била на 6 месеца успяла да посети съпруга си в болницата на 07.10.2020г. Ръката му била бинтована и вече я нямало, имал синини и драскотини по лицето, бил с поставен катетър и с памперс, имал ужасни болки. В болницата за него грижи полагали освен свидетелката и родителите на ищеца и двамата му братя, като непрекъснато се редували да го посещават, за да не се чувства самотен, тъй като заради Ковид-19 не разрешавали постоянен придружител. Носели му болкоуспокояващи Аулин и Нимезил, тъй като даваните в болницата медикаменти не били достатъчни. В началото ищецът отказвал да се храни, изпитвал затруднения, лявата му ръка треперела, тъй като е десничар. Бил изпаднал в депресия, като непрекъснато питал защо на него се е случило това, бил изгубил надежда за живот и страдал от тежко безсъние, за което приемал сънотворни лекарства. Бил изписан след 7 дни. Свидетелката сочи, че интензивните болки са продължили дълго след злополуката – за период от около 6 месеца, като се усещали като прерязване с нож. Болките продължават и понастоящем, но били на моменти. Съпругът ѝ много трудно се справя с една ръка и изпитва значителни неудобства -за да спи през нощта, се налага да поставя травмираната ръка върху няколко възглавници, за да не е отпусната, тъй като тогава изпитва болки, не може сам да измие ръката си, не може сам да се обръсне и да си направи тоалет, да обуе чорапи и да завърже връзките на обувките си. За всичко свързано с ежедневието не може сам да се справя. Свидетелката и голямата им дъщеря, която е на 10 години му помагат за всичко свързано с ежедневието, но той се чувства неудобно, срамувал се от децата, опитвал се да се изолира и да не контактува с тях. Освен физическите болки и психиката му била унищожена. Психическото му състояние се сринало до такава степен, че му се искало да не е оцелявал при инцидента. От стреса и притесненията през нощта много се изпотявал и се налагало да го преоблича по няколко пъти. Отказвал да излиза и да се вижда с хора, срамувал се от положението си, не желал да говори и по телефон. Имал затруднения с храненето. И към момента, въпреки консултациите с психолог и психиатър и приеманите лекарства, психическото му състояние е все още нестабилно. Най голямото му притеснение, че това състояние няма да го напусне докато е жив, че няма да може да осигури бъдещето на децата си, че е неспособен да осигури, това което един здрав човек би могъл. Притеснения имал и за това, че не може да върши мъжката работа – цепене на дърва, ремонти в дома и пр., за което се налагало да ползват помощта на роднини или съседи.

От показанията на св. Ю. С. Д. –брат на ищеца се установява, че от майка си по телефона разбрал за злополуката и че брат му е откаран в болница „Пирогов“, като още не

знаели дали живота му въвн от опасност, но казали, че ръката му ще бъде ампутирана. Сочи, че живее в Г.О. и на следващия ден го посетил в болницата „Пирогов“. Било шок за него като го видял. Целият бил потъмнял, бил на системи, с рани и синини по лицето и ръката, едната му вежда била сцепена. Разплакал се като го видял, казал му, че навсякъде го боли, гърдите го болят. Ръката му била ампутирана, имал и счупени ребра. Докато бил в болница се редували с другия му брат, със съпругата му и родителите им, за да го обслужват, защото през цялото време в болницата е бил на легло. Оплаквал се от силни болки и че не може да спи. Отначало не искал да се храни, след това приемал по много малко от храната, която му носели. Психическото му състояние също било много тежко. Притеснявал се как ще продължи живота си, как ще се грижи за семейството си, как голямото му дете ще го възприеме, тъй като малкото било на 6 месеца. Постоянно се потял и се налагало да го преобличат. След изписването първоначално изобщо не можел да се справя. Ръката много го боляла, координацията му била трудна. Продължавали и болките в гърдите. Не искал да излиза сред хора, като изолацията му продължила около 6 месеца и до сега продължава дискомфорта, който ще остане завинаги. Брат му винаги е бил десничар и сега нищо не може да направи с лявата ръка. Има нужда от помощ в ежедневието и съпругата и голямата дъщеря му помагат, както и свидетелят и другият му брат често го посещават. Сочи, че ищецът се самообвинява, много му е трудно, приема антидепресанти и сънотворни, изписани му от психиатър. За мъжката работа помагат братята и родителите. Когато малкото дете протяга ръце да го вземе, той се чувства отчаян, съкрушен, защото не може да го вземе, ако някой не му го подаде, за да го прегърне.

От представената по делото Епикриза по ИЗ № 28241/2020г. е видно, че ищецът е приет на 05.10.2020г. и е изписан на 12.10.2020г. след извършена оперативна интервенция-ампутация през хумерас на дясна мишница. От представените болнични листове е видно, че е бил в отпуск поради временна нетрудоспособност от 05.10.2020г. до 11.03.2021г.

С Експертно решение на ТЕЛК № 91093 от 09.07.2021г. на ищеца е призната 90% ТНР от трудова злополука пожизнено, като е приета причинна връзка, съгласно Разпореждане на НОИ –ТП гр.С. № Ц 104-20-61/09.11.2020г.

От заключението на вещото лице д-р М. М. – специалист по ортопедия и травматология в УМБАЛСМ „М.И.Пирогов“ по приетата по делото СМЕ, след клиничен преглед се установява, че по време при трудовата злополука ищецът е получил тежка открита конквасация на десен горен крайник от лакътната става дистално с размачкване на меките тъкани, разкъсване на магистрални съдове и тромбозиране на част от тях с прекъсване кръвоснабдяването дистално от лакътната става, многофрагментно счупване на костите на предмишницата с разместване и обилно замърсяване и контаминация на раневите повърхности с чужди тела. Патоморфологично в резултат на тази травма са се образували девитализирани тъкани, оформящи обширни некротични полета, създаващи условия за развитие на възпалителни процеси и интоксикация на организма и висок риск от развитието на сепсис, поради което е взето решение за ампутация на десен горен крайник на ниво мишница, поради невъзможност за възстановяване на развилата се некроза. От оперативния

протокол се установява –ампутация през раменната кост. Щателно почистване на оперативното поле, оформяне на предно и задно кожни ламби на ниво дистална мишница, лигиране на повърхностните и дълбоките вени, отпрепариране на брахиалната артерия и поставяне на лигатури, дисекция на нервите и след апликация с лидокаин, прерязването им. Извършена е хемостаза и прерязване на предна и задна мускулни групи и на раменната кост на ниво дистална трета, оформено е мекотъканното покритие на костния чука, възстановено е подкожието и кожата и е поставен дренаж. Оперативната рана е зараснала без усложнения и конците са свалени. Не са установени по време на клиничния преглед данни за травматични увреждания на тъканите в областта на раменния пояс активните движения в ставите на раменния пояс са възстановени напълно. От проведения мио тест на десен над лакътен чука е установено, че има мускулен потенциал за задвижване на протеза с мио управление. Отчитайки механизма на травмата, топографската анатомия на травматичните увреждания и тяхната патоморфология, проведеното лечение, анатомичната структура на ампутирания чука, функционалните резултати от активните движения в ставите на раменния пояс, данните от проведените електромиографско и електроневрографско изследвания и при съобразяване на технологичните изисквания на миоелектричните протези за горния крайник с ампутиран чука на ниво средна – дистална трета брахиална област вещото лице сочи, че са налице условия за поставяне на ищеца на миоелектрична протеза, експлоатационния период на която към настоящия момент е четири години, след което протезата се подменя. Като най-подходящ вариант експертът счита поставянето на протеза с миоелектрично генериране на активни движения в лакътната става и пръстите. При изслушването в съдебно заседание от 19.10.2022г. вещото лице посочва разликата между механичната и миоелектричната протеза, като при последната командите за извършване на определени активни движения, произтичат от импулси, които се улавят от специални сензори, залепени за кожата на крайника и се преобразуват в команден сигнал, който отключва определен тип движения, за които те са заложили. В случая при ищеца с електромиографско и неврофизиологично изследване са доказани много добри импулси към мускулните групи от инервиращите ги нерви, което е условие за използване на миоелектрична протеза. Механичните протези могат да извършват само определен тип движения, които са заложили и е зависима от здравата ръка. При вариант 2 от офертата на „ВИП плюс Медикотехническа лаборатория“ ЕООД, основната функция при лакътя ще липсва – тя ще от механичен тип, т.е. ще се налага с помощта на здравата ръка, ищецът да отключва и придвижва лакътната става, след което да я заключи с натискане на бутон и обратно. Миоелектричната моторика при вариант 2 е само за пръстите, докато при вариант 3 на офертата, е налице био-механична функция на лакътната става –с потрепване на мускулус бицепс брахий, сензорът хваща лакътя и ръката се свива, при двукратно трепване на мускула започват да се движат пръстите. Вещото лице сочи, че предвид доминантния характер на липсващата дясна ръка, възрастта на ищеца и социалната му адаптация следва да бъде дадена възможност за протезиране с високо функционална протеза, която да му даде максимално добра възможност за функционално натоварване, за което счита, че може да се стартира веднага с пълния траен комплект на миоелектричната протеза. Този тип

протезиране създава условия за максимално заместване на липсващата функция на ръката от гледна точка на основни движения, защото фините движения няма как да бъдат възстановени. Колкото ѝ да е съвършена протезата не покрива фината моторика, сетивността за топло студено за повърхности и т.н.

По делото са представени оферта от „ВИП плюс Медикотехническа лаборатория“ ЕООД, от която е видно, че поставянето на надлакътна миоелектрична протеза Ottobock, както и компонентите към нея по вариант I възлиза на 60 359 лева, по вариант II възлиза на 68 136 лева и по вариант III възлиза на сумата от 192 047 лева, като експлоатационният срок на протезата е 4 години, след което следва да се постанови нова протеза; Оферта от „Алегро“ - Център за протезиране за миоелектрична протеза с посочена цена на медицинското изделие – 78 280 евро и оферта от „Оттобок България“ ЕООД за миоелектрична протеза с посочена цена на медицинското изделие – 122 352 евро.

Не е спорно, че ищецът е семеен, сключил граждански брак на 13.11.2008г. с В.А. Д. и има две деца *** и ***г.

От представената служебна бележка изх.№ 60-06-04-16635/14.09.2023г. се установява, че ищецът е регистрират като безработен от 06.08.2021г.

От представения пред въззивната инстанция Договор за доставка на медицинско изделие от 21.09.2023г., сключен между ищеца А. С. Д. и „ВИП плюс Медикотехническа лаборатория“ ЕООД, се установява, че ищецът е възложил на Лабораторията изработването и доставянето на миоелектрична надлакътна протеза „ОТТОВОСК“ на стойност 192 047 лева по вариант III от представена оферта на възложителя от 18.11.2021г. с гаранционен срок 24 месеца и експлоатационен срок от 48 месеца, след което подлежи на подмяна. Изпълнителят се е задължил да изработи протезата в срок от три месеца, от получаването по банков път от изпълнителя на цялата ѝ стойност. Страните са уговорили, че стойността на протезата ще бъде заплатена след постановяване на решение по настоящето в.гр.д.№ 379/2023г. по описа на ОС-С. и след доброволно или принудително заплащане на сумата от работодателя и при наличие на окончателен съдебен акт с позитивно решение в полза на възложителя. Договорено е приемането на медицинското изделие да става с приемо-предавателен протокол, като за забава на плащането или изпълнението са предвидени неустойки.

При така установеното от фактическа страна Въззивният съд счита, че правилно районният съд е квалифицирал предявените иски за неимуществени и имуществени вреди по чл.200 от КТ и правилно е приел, че по делото безспорно е установено наличие на трудово правоотношение между ищеца и ответното дружество-работодател, както и че по време и във връзка с на изпълнение на трудовите му задължения на 05.10.2020г. ищецът е претърпял злополука, призната за трудова по чл.55,ал.1 от КСО с Разпореждане на ТП на НОИ-С., както и безспорно е установено от приетите по делото експертизи и Решението на ТЕЛК, че причинените на ищеца увреждания са в пряка причинна връзка с трудовата злополука, поради което следва да бъде ангажирана отговорността на работодателя „Родопи Еко Проджектс“ ЕООД.

Спорен по делото е въпросът за размерът на обезщетението за причинените на ищеца неимуществени вреди от станалата на 05.10.2020г. трудовата злополука.

Въззивният съд счита за неоснователни оплакванията във въззивната жалба, че първоинстанционният съд е нарушил материалния закон-чл.52 от ЗЗД като е определил завишен размер на обезщетението за неимуществени вреди без да посочи всички обстоятелствата, които обуславят тези вреди и значението им за определяне размера на обезщетението. Според жалбоподателя, с оглед характера на уврежданията, обезщетение в размер на 140 000 лева би репарирало в пълна степен претърпените от ищеца неимуществени вреди и след приспадане на полученото застрахователно обезщетение в размер на 247 343,54 лева на основание чл.200,ал.4 от КТ искът за неимуществени вреди се явява неоснователен.

При определяне размера на обезщетението за неимуществените вреди следва да се вземат предвид всички обстоятелства, които го обуславят, като конкретно се посочат, както и значението им за определяне размера на обезщетението за неимуществените вреди. На обезщетяване подлежат неимуществените вреди, които са в пряка причинна връзка с увреждането. Техният размер се определя според вида, характера и тежестта на увреждането. Съобразно разпоредбата на чл. 52 ЗЗД размерът на обезщетението за неимуществени вреди трябва да е съобразен с обществения критерий за справедливост. Неимуществените вреди нямат парична оценка, поради което обезщетението за тях се определя по вътрешно убеждение от съда. Справедливостта, като критерий за определяне паричния еквивалент на моралните вреди, включва винаги конкретни факти, относими към стойността, която засегнатите блага са имали за своя притежател. В този смисъл справедливостта по смисъла на чл. 52 ЗЗД не е абстрактно понятие, а тя се извежда от преценката на конкретните обстоятелства, които носят обективни характеристики - характер и степен на увреждане, начин и обстоятелства, при които е получено увреждането, последиците от него, продължителност и степен на интензитета на болките и страданията, възраст на увредения, обществено и социално положение. Принципът на справедливост включва в най-пълна степен обезщетяване на вредите на увреденото лице от вредоносното действие, и когато са съобразени всички тези доказателства от значение за реално претърпените от увреденото лице неимуществени вреди, решението ще бъде постановено в съответствие с принципа на справедливост. Понятието "справедливост" не е абстрактно понятие, поради което не предполага хипотетичен размер на дължимото в хипотезата на неимуществени вреди, причинени от деликт, обезщетение, а винаги е свързано с преценката на определени, конкретно съществуващи обстоятелства, както и с общественото разбиране за същото, на даден етап на развитие на самото общество. Следователно, за да удовлетвори така въведеният с чл. 52 ЗЗД критерий за справедливост, обезщетението за възмездяване претърпените от деликт морални вреди трябва да е съразмерно с техния действителен размер, който е обусловен, както от тежестта, характера, продължителността и интензитета на конкретното неблагоприятно въздействие върху личността на пострадалия, така и от икономическата конюнктура в страната към момента на увреждането и установената в тази

насока съдебна практика.

Въззивният съд счита, че първоинстанционният съд след преценка на всички събрани по делото доказателства подробно е посочил всички обстоятелства, които обуславят неимуществените вреди и значението им при определяне на обезщетението. Отчетен е характера и тежестта на причинените телесни увреждания-тежка открита конквасация (смазване) на десния горен крайник, от лакътната става дистално с размачкване на меките тъкани, разкъсване на магистралните съдове и тромбозиране на част от тях с прекъсване на кръвоснабдяването дистално от лакътната става, многофрагментарно счупване на костите на предмишницата с разместване и обилно замърсяване и контаминация на раневите повърхности с чужди тела, некроза на меките тъкани и опасност от сепсис, довели до ампутация на десния горен крайник - над лакътя в областта на мишницата. Това увреждане е дефинитивно, лишило за цял живот ищеца от възможността да си служи с водещата за него дясна ръка, да упражнява професията си на подземен миньор, както и редица професии, които изискват запазена сръчност и изисквания с пръстите на двете ръце, съгласно Експертното решение на ТЕЛК № 91093/ 09.07.21г., с което ищецът е освидетелстван с 90% ТНР от трудова злополука пожизнено. Злополуката е причинила и голяма кръвозагуба, счупване на осмо ребро, множество рани и синини, както се установява от СМЕ и показанията на свидетелите. Отчетени са неудобствата и страданията, които изпитва ежедневно в битово-социален план, свързани с лично му обслужване или това на лицата от близкия му семеен кръг, ищецът е лишен от възможността да извършва множество дейности като да полага грижи за децата, да участва в домакинството, да шофира и др. Отчетени са и непоносимите физически болки, изключително мощни и интензивни непосредствено след злополуката, както и продължителния оздравителния период за повече от 6 месеца от 05.10.2020 до 11.03.2021г., през който ищецът е изпитвал болки и дискомфорт и при всяка превръзка и манипулация свързана със заздравяването на ампутационния чукан. Отчетено е още, че към момента на злополуката ищецът е в млада, активна възраст на 36 години, семеен с две малки деца, които към този момент са били на 9 години и на 6 месеца, Тежкото увреждане е преобърнало изцяло живота му, превръщайки го силно зависим от грижите на близките си човек, поради невъзможността да извършва елементарни ежедневни дейности, изискващи участие и на двете ръце и невъзможността да се грижи както за себе си, така и за близките си хора, ограничило е социалните му контакти и е променило съществено обичайния начин на живот, с оглед невъзможността за възстановяване и съществуващия козметичен дефект. Настъпилото физическо увреждане, довело до пожизнена инвалидизация, осъзнаването на неговата безвъзвратност и липсата на надежда за възстановяване са се отразили тежко на психическото и емоционално състояние на ищеца и са довели до Посттравматично стресово разстройство, Тревожно-депресивен синдром, които са променили начина му на мислене. Последствията от инцидента са оказали опустошително влияние върху психиката на ищеца, който е обзет от чувства на безнадежност, отчаяние, безполезност, срам, потиснатост, ниска самооценка, страх от бъдещето, както неговото, така и на малолетните му деца. Ищецът и до момента продължава лечението на психическото си здраве с прием на медикаменти, видно от

представения пред въззивната инстанция амбулаторен лист, като от заключението на вещото лице д-р К. прогнозите за възстановяване са песимистични. Правилно районният съд е отчел и конкретните икономически условия в страната и инфлационни процеси за последните три години.

Неоснователно е оплакването в тази връзка във въззивна жалба, че по делото не са събрани доказателства за „галопираща“ инфлацията. Съдът счита, че значително нарасналата инфлация за последните три години е общоизвестен факт и не се нуждае от доказване и данни за точния ѝ размер могат да бъдат намерени на сайта на НСИ, според който за посочения период от м.октомври 2020г. до м.октомври 2023г. инфлацията е 31,4%.

С оглед изложеното правилен е извода на първоинстанционния съд, че поради уврежданията от трудовата злополука, довели до ампутирание на дясна водеща ръка, ищецът е претърпял значителни по обем болки и страдания, в продължителен период от време, лишен е от възможността да води пълноценен начин на живот завинаги, като са засегнати значими за него човешки потребности-обичаен начин за самостоятелно функциониране, възможност за полагане на труд, за извършване на обичайни дейности, за полагане грижи за отглеждане на децата и за семейството, грижи за родителите. Необратимата загуба на функционалността на дясната водеща ръка създава и ще създава до края на живота му значителен психологически и емоционален дискомфорт и в значителна степен ще затруднява ежедневието му и пълноценното му реализиране като баща, съпруг, син, близък и като личност в обществото. С оглед на изложеното въззивният съд счита, че определеното от районния съд обезщетение за неимуществени вреди в размер на 350 000 лева съответства на критерия за справедливост и в пълна степен би възмездило претърпените от ищеца болки и страдания и ще му подпомогне при преодоляване на тежките последици от злополуката, поради което поддържаново в жалбата оплакване за прекомерност на определеното обезщетение е неоснователно.

Съгласно чл. 200, ал. 3 КТ работодателят дължи обезщетение за разликата между причинената вреда- неимуществена и имуществена, включително пропуснатата полза, и обезщетението и/или пенсията по общественото осигуряване, а съгласно чл. 200, ал. 4 КТ дължимото обезщетение по ал. 3 се намалява с размера на получените суми по сключените договори за застраховане на работниците и служителите. Правилно в случая на основание чл.200,ал.4 от КТ първоинстанционният съд е намалил определеното обезщетение от 350 000 лева с полученото от ищеца на 17.08.2021г. застрахователно обезщетение в размер на 247 343,54 лева от ЗАД „Алианц България“, по сключения застрахователен договор по задължителна застраховка на работниците и служителите за риска "Трудова злополука" с работодателя, поради което е уважил иска за неимуществени вреди сумата от 102 656,54 лева, а за разликата над тази сума искът е отхвърлен като погасен чрез плащане в хода на процеса. Правилно също районният съд е присъдил законната лихва върху определеното обезщетение в размер на 350 000 от момента на увреждането 05.10.2020г., тъй като съгласно чл.84,ал.3 от ЗЗД при задължение за непозволено увреждане, което поначало няма определен ден за изпълнение, длъжникът се смята в забава и без покана от момента на

увреждането, тъй като от тогава вземането става изискуемо, до 17.08.2021г., а след тази дата поради заплащане на застрахователното обезщетение, законната лихва е присъдена върху уважения размер от 102 656,54 лева, считано от 17.08.2021г. до окончателното изплащане на сумата.

Като правилно обжалваното решение, в частта с която е присъдено обезщетение по иска за неимуществени вреди следва да бъде потвърдено.

По иска за имуществени вреди ищецът е претендирал бъдещи имуществени вреди да бъде осъдено ответното дружество да му заплаща сума от по 192 047 за изработване на миоелектрична протеза, дължима на всеки 4 години, считано от датата на завеждане на исковата молба – 15.07.2021 г., до настъпване на законна причина за прекратяване или изменение на размера на задължението и не по-късно от 15.07.2057 г. (дата на последен падеж), или глобално обезщетение за периода 15.07.2021 г. – 15.07.2057 г. в общ размер на сумата от 1 920 470 лева, ведно със законната върху първото задължение от 192 047 лв., считано от датата на завеждане на исковата молба- 15.07.2021 г. до изплащането му, а за следващите плащания – считано от датата на изискуемост (15.07.), през всеки четири години до изплащане на задължението. Районният съд е уважил изцяло тази претенция, като е присъдил законна лихва върху първото задължение от 68 136 лева, считано от датата на завеждане на исковата молба- 15.07.2021г. до изплащането му, а за следващите плащания – считано от датата на изискуемост (15.07.), през всеки четири години до изплащане на задължението.

Във въззивната жалба се поддържат оплаквания, че неправилно районният съд е посочил падежите на задължението за обезщетяване на имуществените вреди, състоящи се от разходи за протезиране, тъй като задължението на работодателя става изискуемо и забавено от момента на извършване на разходите, като в тежест на ищеца е да докаже извършването им. Принципно всички имуществени вреди подлежат на обезщетяване, ако се докаже, че са в причинна връзка с увреждането, включително и бъдещите, но само доколкото е сигурно тяхното настъпване и размерът на вредите установим. Жалбоподателят поддържа оплакване, че неправилно районният съд е уважил иска за обезщетение за имуществени вреди за най-скъпата миоелектрична протеза без ищецът да е доказал, че е направил такива разходи и без да е доказал сигурното им настъпване и техния размер, тъй като въпреки полученото застрахователно обезщетение в размер на 247 343,54 лева още на 17.08.2021г. и до момента ищецът не е възложил изработването на протеза, което не е поради липса на средства. Поддържа се още, че ищецът не е доказал, че такава протеза може да му бъде поставена и възможността да извършва с нея определените движения. След като ищецът не доказва претърпяна имуществена вреда към момента на завеждане на делото-15.07.2020г., както и до момента на приключване на делото, то претенцията за заплащане на падеж -15.07. на всеки четири години е неоснователна и неправилно е уважена.

Въззивният съд счита за неоснователни оплакванията във въззивната жалба относно недължимостта на обезщетението за имуществени вреди. Правилно районният съд, съгласно установената практика на ВКС е приел, че на обезщетяване подлежат и бъдещи

вреди, стига тяхното настъпване да е сигурно, а размерът установим, като сигурното настъпване на вредите е факт, който се преценява с оглед особеностите и доказателствата по делото. В настоящия случай безспорно е установено, че увреждането на ищеца от трудовата злополука е необратимо – ампутирана е дясната му водеща ръка, за което му е призната 90% ТНР пожизнено с решението на ТЕЛК, поради което настъпването на вредите е сигурно. Неоснователно е и възражението, че не е доказана от ищеца възможността да му бъде поставена миоелектрична протеза и той да може да извършва движения с нея. От заключението на вещото лице д-р М. М. – специалист по ортопедия и травматология по приетата и неоспорена от страните СМЕ се установява, след извършен преглед и мио тест на десен над лакътен чукан на ищеца, че има мускулен потенциал за задвижване на протеза с мио управление. Отчитайки механизма на травмата, топографската анатомия на травматичните увреждания и тяхната патоморфология, проведеното лечение, анатомичната структура на ампутационния чукан, функционалните резултати от активните движения в ставите на раменния пояс, данните от проведените електромиографско и електроневрографско изследвания и при съобразяване на технологичните изисквания на миоелектричните протези за горния крайник с ампутационен чукан на ниво средна – дистална трета брахиална област вещото лице сочи, че са налице условия за поставяне на ищеца на миоелектрична протеза, експлоатационния период на която към настоящия момент е четири години, след което протезата се подменя. Вещото лице счита като най-подходящ вариант за ищеца поставянето на протеза с миоелектрично генериране на активни движения в лакътната става и пръстите, при която командите за извършване на определени активни движения, произтичат от импулси, които се улавят от специални сензори, залепени за кожата на крайника и се преобразуват в команден сигнал, който отключва определен тип движения, за които те са заложили и след като при ищеца с извършеното електромиографско и неврофизиологично изследване са доказани много добри импулси към мускулните групи от инервиращите ги нерви, то това необходимо условие за използване на миоелектрична протеза е налице. Предвид доминантния характер на липсващата дясна ръка, възрастта на ищеца и социалната му адаптация вещото лице сочи, че най-подходящо е протезиране с високо функционална протеза, която да даде на ищеца максимално добра възможност за функционално натоварване и създава условия за максимално заместване на липсващата функция на ръката от гледна точка на основни движения, защото фините движения не може да бъдат възстановени.

С оглед изложеното неоснователно е оплакването, че не е доказана от ищеца възможността да му бъде поставена миоелектрична протеза. От представените по делото оферта за миоелектрични протези от „ВИП плюс Медикотехническа лаборатория“ ЕООД, за сумата от 192 047 лева и от представения пред въззивната инстанция Договор за доставка на медицинско изделие от 21.09.2023г., сключен между ищеца А. С. Д. и „ВИП плюс Медикотехническа лаборатория“ ЕООД се установява, че ищецът е възложил на Лабораторията изработването и доставянето на миоелектрична надлакътна протеза „ОТТОВОСК“ на стойност 192 047 лева с гаранционен срок 24 месеца и експлоатационен срок от 48 месеца, след което подлежи на подмяна. Изпълнителят се е задължил да изработи

протезата в срок от три месеца, от получаването по банков път от изпълнителя на цялата ѝ стойност. Страните са уговорили, че стойността на протезата ще бъде заплатена след постановяване на решение по настоящето в.гр.д.№ 379/2023г. по описа на ОС-С. и след доброволно или принудително заплащане на сумата от работодателя и при наличие на окончателен съдебен акт с позитивно решение в полза на възложителя. Договорено е приемането на медицинското изделие да става с приемо-предавателен протокол, като за забава на плащането или изпълнението са предвидени неустойки.

Следователно сключеният договор, с предвидени в него неустойки при неизпълнение е още едно доказателство за сигурното настъпване на имуществените вреди и за техния установим размер, поради което правилно първоинстанционният съд е уважил иска в посочения размер от 192 047 лева, платими на всеки 4 години. Въззивният съд счита, че правилно обезщетението за имуществени вреди е присъдено като дължимо при периодично плащане. След като увреждането е необратимо и водещо до несъмнено настъпване на вреди в имуществената сфера на пострадалия, то обезщетението за настъпилите имуществени вреди за бъдещ период от време може да бъде определено само за срока на инвалидизация, определен с ЕР на ТЕЛК, а когато с решението на ТЕЛК е определен пожизнен срок за инвалидността, обезщетението може да бъде присъдено за всички бъдещи вреди от трудовата злополука. Необходимостта от протезиране и настъпването в тази връзка на имуществените вреди съставляващи разходи за протезиране на всеки 4 години в бъдеще съставлява сигурно събитие, а размерът е установим от представената оферта и сключения договор за изработване на протезата.

С оглед изложеното решението в частта му, с която е уважен иска за имуществени вреди следва да бъде потвърдено с изключение на частта му, с която е присъдена законна лихва върху първото вземане за сумата от 68 136 лева за периода от 15.07.2020г. до 23.11.2022г. В тази част въззивният съд счита, че решението е неправилно по следните съображения:

Неправилно районният съд е определил главницата за първото плащане, върху която е присъдил законна лихва, считано от завеждане на исковата молба -15.07.2020г. до 23.11.2022г., когато е допуснато изменение на размера на иска от 68 136 лева на 192 047 лева за изработването на миоелектрична протеза, като е присъдил законна лихва върху главница от 68 136 лева за периода от 15.07.2020г. до 23.11.2022г. и в тази връзка подадената насрещна въззивна жалба е основателна. Неправилно районният съд е приел, че искът за заплащане на увеличения размер на претендираното обезщетение за имуществени вреди от 192 047 лева е предявен, считано от допуснатото увеличение с протоколно определение от 23.11.2022г. Това би било правилно, ако първоначално предявеният иск в размер на 68 136 лева е предявен като частичен, а след това до приключване на делото в първата инстанция на основание чл.214,ал.1, изр.ІІІ от ГПК е увеличен, каквото е даденото разрешение в ТР № 3/22.04.2019г. по тълк.д.№ 3/2016г. на ОСГГТК на ВКС. В случая обаче тази хипотеза не е налице, тъй като в исковата молба не е посочено искът за имуществени вреди да се предявява като частичен. Ако от доказателствата по делото се установява, че

спорното вземане е в по-голям размер от заявения в исковата молба, това не води до извода, че искът е предявен като частичен. Разпоредбата на чл.214,ал.1,изр.ІІІ, предл.І от ГПК предоставя право на ищеца до приключване на съдебното дирене в първата инстанция да измени размера на предявения иск и в тази хипотеза след изменение на размера на иска, спорното право продължава да се претендира на същото основание и със същото съдържание само размерът му е променен.Следователно законната лихва върху първото вземане се дължи върху увеличения размер от 192 047 лева от предявяването на исковата молба, а не от момента на допуснатото увеличение на 23.11.2022г.

С оглед на изложеното насрещната въззивна жалба е основателна и ще следва да бъде отменено решението в частта му, с която по иска за имуществени вреди е присъдена законна лихва за първото плащане върху сумата от 68 136 лева за периода от 15.07.2020г. до 23.11.2022г. и вместо него ще следва да бъде постановено, че обезщетението за имуществени вреди в размер от 192 047 лева за първото плащане се присъжда, ведно със законна лихва, считано от завеждане на иска-15.07.2021г. до окончателното му плащане.

Неоснователно в тази връзка е оплакването, поддържано от процесуалния представител на жалбоподателя в съдебно заседание пред въззивната инстанция и в представената писмена защита,(каквото оплакване не се съдържа във въззивната жалба, поради което е преклудирано), че първоинстанционното решение, в частта му по иска за имуществени вреди е недопустимо и следва да се обезсили в тази част, тъй като районният съд е допуснал съществено процесуално нарушение, като в последното съдебно заседание е допуснал освен изменение на размера на иска и на самото искане, понеже ищецът е заявил, че не иска обезщетение за протеза съгласно Вариант ІІ, а иска обезщетение за протеза по Вариант ІІІ от представената по делото оферта. Съгласно чл.214,ал.1,изр.ІІ от ГПК в първото заседание ищецът може без да изменя основанието, да измени своето искане. Твърди се, че съдът е допуснал съществено процесуално нарушение като е допуснал изменението на искането в последното, а не в първото по делото заседание.

Въззивният съд счита, че това оплакване е неоснователно, тъй като заявеното в исковата молба искане е за присъждане на обезщетение за бъдещи имуществени вреди от увреждане, причинено от трудова злополука и същото не е изменяно в молбата за допускане на изменение на размера на иска и нито в петитума на исковата молба, нито в молбата за изменение на размера на обезщетението се сочи по кой вариант е направено това искане, а е посочен само увеличения размер на претендираното обезщетение, поради което въззивният съд счита, че в случая не е допуснато съществено процесуално нарушение на нормата на чл.214,ал.1,изр.ІІ от ГПК и оплакването за недопустимост на решението, в частта му по иска за имуществени вреди е неоснователно.

Неоснователно е и оплакването във въззивната жалба, че не се дължи обезщетение за имуществени вреди, тъй като с разпоредбите на чл.73 от ЗХУ и чл.68 от ППЗХУ е дадено право на хората с увреждания да се снабдят с помощни средства, приспособления, съоръжения и медицински изделия извън обхвата на задължителното здравно осигуряване, определени индивидуално с медицински документ издаден от ЛКК, ТЕЛК и НЕЛК въз

основа на конкретните им нужди, като финансирането се осъществява от НЗОК. Правилно районният съд е приел, че това е възможност, а не задължение за хората с увреждания и доколкото лисват доказателства ищецът да е предприел действия по получаването на такова финансиране и то да му е разрешено съдът няма задължение да съобразява тази възможност, още повече че лимитът за този вид протезиране е 2 260 лева, съгласно заключението на вещото лице д-р М., което е крайно недостатъчно за миоелектрична протеза.

По претенциите за разноски:

Въззивният съд счита, че частната жалба е основателна последните съображения:

С обжалваното Определение № № 136/04.07.2023г. районният съд оставил без разглеждане молбата на „Родопи Еко Проджектс“ ЕООД по чл.248 от ГПК за изменение на решението в частта му за разноските, като е приел, че същата е недопустима, тъй като „Родопи Еко Проджектс“ ЕООД не е представило списък на разноските по чл.80 от ГПК, което е положителна процесуална предпоставка за разглеждане на искането.

Въззивният съд счита този извод за неправилен. С подадената молбата на основание чл.248 от ГПК за изменение на решението, в частта му за разноските, „Родопи Еко Проджектс“ ЕООД е поискало да бъдат изменени присъдените разноски на насрещната страна, а не неговите разноски, поради което обстоятелството дали дружеството чрез процесуалния си представител е представило списък на разноските е ирелевантно. Представянето на списък на разноски по чл.80 от ГПК има значение само за правото на страната да иска изменение на решението в частта за присъдените ѝ разноски, но не и за правото да иска изменение в частта, с която са присъдени разноски на противната страна. Това тълкуване е възприето трайно в съдебната практика и се споделя от настоящия състав. В хипотезата, в която производството по чл.248 от ГПК е иницирано от страната, върху която е възложена отговорността за разноски, допустимостта на искането ѝ не е предпоставено от представянето на списък по чл.80 от ГПК.

С оглед изложеното обжалваното определение като неправилно ще следва да бъде отменено и вместо него ще следва да бъде допуснато изменение на решението в частта му за разноските по следните съображения:

Въззивният съд счита за основателно оплакването, че размерът на присъденото по реда на чл.38,ал.2 от ЗА адвокатско възнаграждение на адв.Д. върху обезщетение за неимуществени вреди е неправилно изчислено върху сумата от 350 000 лева, след като първоинстанционният съд, съобразявайки по реда на чл.235,ал.3 от ГПК факта на плащане на застрахователно обезщетение е уважил иска за сумата от 102 656,54 лева и е отхвърлил иска за разликата над 102 656,54 лева до претендирания размер на 350 000 лева. С оглед на това дължимото адвокатско възнаграждение, съразмерно с уважената част от иска от 102 656,54 лева е в размер на 8 756,25 лева, изчислено на основание чл.7,ал.2,т.5 от Наредба № 1/09.07.2004г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, а не на 18 650 лева както неправилно е приел районният съд .

Относно иска за имуществени вреди в размер на 192 047 лева, платим периодично през 4 години от 15.07.2021г. до 15.07.2057г. или до настъпване на законна причина за прекратяване или изменение на размера на задължението Въззивният съд счита, че цената на същия следва да бъде определена по реда на чл.69,ал.1,т.7 от ГПК, а не по т.6, като сбор от всички периодични платежи както е приел районният съд. Тъй като увреждането на ищеца е дифинитивно и инвалидизацията по решението на ТЕЛК е пожизнена, претендираното обезщетение до 1957г. е с оглед средната продължителност на живота в България до данни на НСИ от 73,8 години и тъй като ищецът е роден през 1984г. през 1957 г. ще навърши 73г. Искът е предявен до настъпване на законна причина за прекратяване или изменение на размера на задължението и не по-късно от 15.07.2057г., Следва да бъде отчетена възможността във времето за периода от 36 години, с оглед промяна на обстоятелствата да се промени размерът на имуществената вреда, като тези нови обстоятелства могат да послужат като основание за изменение на размера на вече присъденото обезщетение. По изложените съображения въззивният съд счита, че цената на иска следва да бъде определена по реда на чл.69,ал.1,т.7 от ГПК по иск за периодични платежи пожизнено като сбор от тригодишни платежи, и тъй като обезщетението за имуществени вреди от 192 047 лева е присъдено периодично, но за 4 години, то за три години дължимите платежи ще са 144 035,25 лева, което според въззивния съд е цената на иска за обезщетение за имуществени вреди. Дължимото адвокатско възнаграждение върху тази сума по иска за имуществени вреди, изчислено на основание чл.7,ал.2,т.5 от е в размер на 10 411,41 лева. На основание чл.7,ал.9 от посочената Наредба за явяване и защита по делото с повече от две съдебни заседания за всяко следващо се заплаща допълнително по 250 лева, като в случая адвокатското възнаграждение следва да се увеличи с 1000 лева за явяване в още 4 съдебни заседания или общо на адв. С.Д. за осъществено безплатно процесуално представителство на ищеца му се дължи общо възнаграждение в размер на 20 167,66 лева за първоинстанционното производство. С оглед на това ще следва да бъде отменено обжалваното решение в частта му, с която на адв.С.Д. е присъдено на основание чл.38,ал.2 от ЗА адвокатско възнаграждение за разликата над 20 167,66 до 74 107,05 лева като неправилно. Неоснователно е оплакването в частната жалба, че размерът на адвокатското възнаграждение по чл.38,ал.2 от ЗА следва да бъде определено по Наредба № 1/2004г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения в редакцията ѝ, действащата към момента на сключване на договора за правна защита. Съгласно съдебната практика релевантния момент, към който следва да се прецени размера на дължимото адвокатско възнаграждение за оказана безплатна адвокатска помощ е последното по делото заседание, в което е приключило събирането на доказателства и е даден ход по същество. (Определение № 398/12.10.2020г. по ч.гр.д.№ 2938/2020г. III г.о.)

С оглед цената на иска ще следва да бъде отменено обжалваното решение и в частта му, с която е осъдено „Родопи Еко Проджектс“ ЕООД да заплати в полза на бюджета на съдебната власт по сметка на РС-3. държавна такса за разликата над 11 106,67 лева до 90 818,80 лева, тъй като с оглед уважената част от иска за неимуществени вреди дължимата

държавна такса е 4106,26 лева, за иска за имуществени вреди дължимата държавна такса е в размерна 5761,41 лева и за експертизи 1239 лева или общо 11 106,67 лева.

Ще следва на основание чл.81 във вр. с чл. 78, ал. 3 ГПК, вр. чл. 38, ал. 2 ЗАдв. с оглед изхода на делото да бъде осъдено „Родопи Еко Проджектс“ ЕООД да заплати на адв. адв.С.Д. адвокатско възнаграждение за оказано безплатно процесуално представителство на А. С. Д. в размер на 19 167,66 лева.

Мотивиран от горното С.ският окръжен съд

РЕШИ:

ОТМЕНЯ Решение № 11/23.02.2023г., постановено по гр.д.№ 159/2021г. по описа на Районен съд-З., В ЧАСТТА МУ, с която „Родопи Еко Проджектс“ ЕООД, с ЕИК 120550180, със седалище и адрес на управление: гр. З., общ.З., обл. С., ул. „Стефан Стамболов“ № 2 е осъдено да заплати на А. С. Д., с ЕГН *****, с адрес: гр. З., ул. „Г.“ № 29 по предявения иск за имуществени вреди на основание чл.200 от КТ, законна лихва върху сумата от 68 136 лв., считано от датата на завеждане на исковата молба 15.07.2021 г. до 23.11.2022г., в ЧАСТТА МУ, която „Родопи Еко Проджектс“ ЕООД, ЕИК 120550180, със седалище и адрес на управление: гр. З., общ. З., обл. С., ул. „Стефан Стамболов“ № 2 е осъдено на основание чл. 78, ал. 1 ГПК, вр. чл. 38, ал. 2 ЗАдв. да заплати на адвокат С.Ц.Д., ЕГН *****, вписан в АК-С., адвокатско възнаграждение за разликата над 20 167,66 лева до 74 107,05 лева и в ЧАСТТА МУ, с която „Родопи Еко Проджектс“ ЕООД, ЕИК 120550180, със седалище и адрес на управление: гр. З., общ.З., обл. С., ул. „Стефан Стамболов“ № 2 е осъдено да заплати в полза на бюджета на съдебната власт по сметка на РС-З. държавна такса за разликата над 11 106, 67 лева до 90 818,80 лева, като НЕПРАВИЛНО и вместо това ПОСТАНОВЯВА:

ОСЪЖДА „Родопи Еко Проджектс“ ЕООД, с ЕИК 120550180, със седалище и адрес на управление: гр. З., общ.З., обл. С., ул. „Стефан Стамболов“ № 2 да заплати на А. С. Д., с ЕГН *****, с адрес: гр. З., ул. „Г.“ № 29 по предявения иск за имуществени вреди на основание чл.200 от КТ, ЗАКОННА ЛИХВА върху първото плащане от 192 047 лева, считано от датата на завеждане на исковата молба 15.07.2021 г. до окончателното му плащане.

ПОТВЪРЖДАВА Решение № 11/23.02.2023г., постановено по гр.д.№ 159/2021г. по описа на Районен съд-З. в останалата му част.

ОТМЕНЯ Определение № 136/04.07.2023г., постановено по гр.д.№ 159/2021г. по описа на Районен съд-З..

ОСЪЖДА „Родопи Еко Проджектс“ ЕООД, ЕИК 120550180, със седалище и адрес на управление: гр. З., общ. З., обл. С., ул. „Стефан Стамболов“ № 2 да заплати на основание чл. 78, ал. 3 ГПК, вр. чл. 38, ал. 2 ЗАдв. на адвокат С.Ц.Д., ЕГН *****, вписан в АК-С., адвокатско възнаграждение за осъществено безплатно процесуално представителство за въззивната инстанция в размер на 19 167,66 лева.

РЕШЕНИЕТО подлежи на касационно обжалване в едномесечен срок от връчването му на страните пред ВКС.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____